

308878

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3. చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ నవంబరు నెల 24 వ తేది భుక్త వారము No 198
సంపుటము 3 సభనామ సంవత్సర కార్తీక మాస బహుళ చతుర్థి ౧౪.

సర్వవృత్తిక విష సంజీవిని.
536 మారు (100) రూపాయలు బహుమతి.
ఎక్కువ వచ్చునారు! నష్టముల జోడురు!!

ఈ సందు ఇతరుల మాయమందు నడిచి గాదు. ఉపయోగించినచే తప్పక వంటయు బాధయు తీరును. ఇంతేలు బాధకేగాక, ఎలక, కక్క, నంద్రగబ్బ మొదలగు జంతువుల కివములకు నుపయోగించును. ఈ సందుచే శేలుబాధ నివర్తించును నందుక్రయములో నూరురూపాయ లియ్యగలము. వెలనులభిము.

వెల 2 సీసాలు Xల ప్యాకెట్టు 1-కి 8 అ. పోస్టేజీ రి ఆశాలు ఒకటేతదవ (2) ప్యాకెట్టు పోస్టింగుకొన్న పోస్టేజీ ఉచితము
1 డజన్ ప్యాకెట్టులను పోస్టేజీనో న్ను 5-0-0
1 డజన్ ప్యాకెట్టు కొన్న వారికి (1-8-0) వెలXల ఛాక్ సలర్ పాకెట్టు పేనా ఇనాము.
టి. సీతారామ మొదలియారు
2. కందప్ప మొదలిసి. పిరువల్లి కే. జి. మదరాసు.

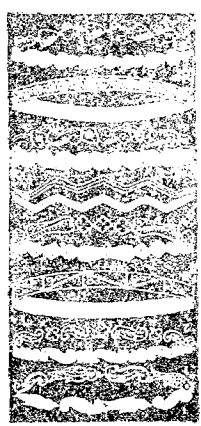

సంగీత ప్రదాయని
వెల రూపాయలు 3.

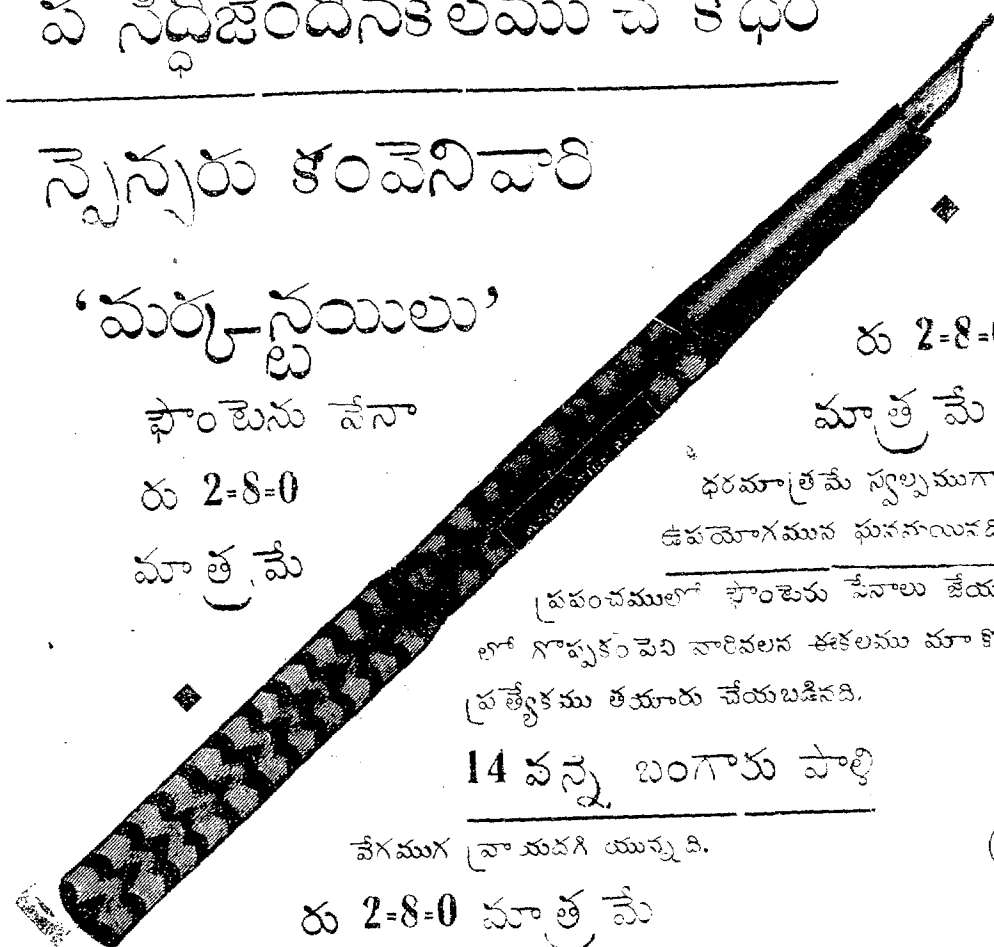
ఈ గ్రంథము అల్పప్రసిద్ధి తెలిసి వాషీకాశ్యాగా విద్యాపాంగతులైన విద్యార్థి కే. వరదాచార్యులు, కే. వి శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వీరి కృష్ణమాచార్యులు వీరలచే రచింపబడినది. ఇందులక్షణ సంగ్రహమును ఆభ్యాసపద్ధతులును, స్వరజతులు, వర్ణములు, త్యాగయ్యగారి కృతులు, పట్నం గుబ్రహ్మణ్య వ్యంగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు సుమారు 140 పురు బహులును స్వర, సాహిత్యతాళ, కాలను లకుగురుతు లేని చిత్రందరికీ ములభముగ గ్రాహ్యమగుటచే (వాయబడియున్నవి. హాగోనియము, వీణ ఈ రెయవారి ములకు పటములును, వీటిగుణములును, వీటి నుపయోగించు నిధములును వ్రాయబడి యున్నవి. డిటెల్ క్రాసు 16 పలుకు నైజు 500 పుటలు. దశరథి క్లెనుకాగితిములో ముద్రించు. కాలికో బయిండు బంగారు గిలులు చేయబడి యున్నది. గలయువాను ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.
మొసర్పు హో అండు కంపెనీ,
F48 (సింటర్స్, మద్రాసు

ఉమ్మిడి రామయ్య కెట్టి గురుసామి కెట్టి కంపెనీ.
షరాపు వక్తులు, మద్రాసు.
వింధియానము: "ఉమ్మిడి గురూ" పుస్తకము.

ఈపటములో కను పరచినచేత అనేక విధములైన గాజులు వచ్చు కముగా నవరను బంగారుతో రేఖా రుచేయబడి యున్నవి. కలయు వాగు ఈపటములో యుండు వెం బరును వ్రాసిన ముహూర్తి ములు తెలియ పరుస్తున్నాము. ఇంకా మాన్యు బంగారు నల్ల తోడాలు, గట్టితోడాలు, గట్టిలు ఉంగరములు, వాళ్ళ వుంగరములు, డాలర్లు, గడియారపు గోలుములు, కాసుల శేర్లు, వెండిగలు అనేక విధములైన వెండిపాత్ర సామానాలు హాజరుచేయున్నామి. వాణ్యమైన వగలు కూచియిస్తుండును.

ప సిద్ధిజెందినకలము చెకధర
స్పెన్సరు కంపెనీవారి
'మర్కన్టయిలు'
ఫాంటెను పేనా
రు 2-8-0
మాత్రమే

ధరమాత్రమే స్పెన్సరుగాని ఉపయోగమున ఘనమునది.
ప్రపంచములో ఫాంటెను పేనాలు జేయువారి లో గొప్పకంపెనీ వారివలన ఈకలము మా కొరకు ప్రత్యేకము తయారు చేయబడినది.
14 వన్న బంగారు పాల్చి
వేగముగ వ్రాసువగి యున్నది. (గీతర్)
రు 2-8-0 మాత్రమే
స్పెన్సరు కంపెనీ లిమిటెడ్, మదరాసు.

బంగారు పతకములను
మద్రాసులోను కలకత్తాలోను ఆయుర్వేదీ యావధ ప్రదర్శనములయందు నిచ్చిరి
జాండూ ఫార్మస్యూటికల్ వర్కుస్
వరుగ్గా

లేవ్యాములు, బిల్లులు, మాత్రలు మొదలగునవి యన్నియు శాస్త్రోక్త ప్రకారమున సిద్ధపరుచుదును. వెలపట్టికకై వ్రాయును. ఒకపారి చూచిన సంగతి తెలియదు.

వ్యవహారములన్నియు స్వాగత్య భావ గోన జరుపవలయును.
చెన్నపురిలోను చెన్నపురి కాజధారి లోను ఏజంట్లు కావలయును.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Aurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము
ఆరోగ్యమును శాశ్వతముఖునుపొందుట స్వాభావిక. మైన కొన్ని నిధులను అనుసరించుట వలననే కల్గుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగ జేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢగ్రాతమును ఆయుర్విద్ధిని ఇప్పించును. ఈపుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టు చార్జి యు మేమే భరించిపంపెదము. వెంటనే వ్రాయును
219 వైద్యశాస్త్రి ముచేశ్వర గోవిందజీ, ఆతంకనిగూ ఔషధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

కలియుగ కల్పవృక్షము. 138
కృత్రియగమందుకల్పవృక్షము చునమృతకోరికలను మోశేగ్గుచున్నట్లు ఈకలియుగమందు మనవజాతి యొక్క ఈ భాదలనుతీర్చి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములనిచ్చుచుండున వైద్యపద్ధతికాపుస్తకముకోరికవారికి
ఉచితముగా పంపబడును
రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ, ఆయుర్వేదవీధయ ఔషధాలయము, 20 చీనాబజారుకోడ్, మద్రాస్.

శాస్త్రము
ఇది శ్రీకృష్ణబోధిని నును వాషీకము సంఘముచేతానుసంస్కరణమునకు మార్గదర్శకులుగా పనిచేసినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజీ నోనా.
అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
1 తిరుకెట్ల వీధి, మదరాసు

కృష్ణదేవరాయకాలపు ఆంధ్రవాఙ్మయస్థితి నెఱింగించు చారిత్రకభాగము వెల రు. 1-2-0 ప్రతులకు 1 ప్రతి యినాం. గ్రంథ విశ్రేణిలకు మంచి కమీషను ఇవ్వబడును. ఇండియా ఇంక్వంటలయందును ముద్రాధికారులచేతను ప్రాచ్యదేశీయ భాషాపండితులచేతను గొనియాడబడినది. ఎస్.పంతులు నెం. 22 రు. ఆచార్యుక్ బిడి, మద్రాసు.

A New Book on a Highly Patriotic Subject !!!
(IN ENGLISH.)
"A NATIONAL FLAG FOR INDIA"
With 30 coloured illustrations and an introduction by the Hon'ble Rao Bahadur B. N. Sarma, Member of the Imperial Legislative Council in India. Price Re. 1. Copies can be had only from Mr. P. Venkayya, National College, Masulipatam. 601

ఆత్మ జిజ్ఞాసా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి. దయ్యముల సద్భావమును గుఱించిన శాస్త్రీయ చర్చ చిన్న పైజా చక్కనిగ్రంథము వెల రు. 0-8-0 మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము తిరువెట్టివీధి, మద్రాసు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడిపములు - బొమ్మలకార్డులు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము - క్యాటలాగు కావలెనా. (592)

బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్ను, విశాఖపట్టణము.

కూరకాయల, పువ్వుల విత్తులు.

పండ్లచెట్ల మొక్కలు, సంపంగి, రోజామొదలగు మొక్కలు మా వద్ద దొరుకును. కావలసినవారికి ధరల పుస్తకము పంపబడును. మా విలాసము:-

యం. ఓబళ్ళప్ప అండుబ్రదర్సు, 588 బసవనగుడి, బెంగుళూరు సిటీ.

క్రీ. శేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖమ్మలు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా ముద్రణాలయము,

పోస్టుబాక్సు 212, మద్రాసు.

అమృతాంజనం డిపోవారి దివ్యావధములు			
నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిది తులము 1-కి ...	80-0-0		
మంతును పువ్వు తులము 1-కి ...	2-0-0		
గోగోజము, మంచిది ,, ...	7-0-0		
ఆసిఫచ్చికానా లేక జాన్న ,, ...	8-8-0		
కలభస్మము తులము 1-కి రూ ...	0-10-0		
పచ్చకర్పూరం ,, ...	2-0-0		
బాలాచ్యుతము సిసా 1-కి ...	0-12-0		
మంతుకు నూనె సిసా 1-కి ...	0-6-0		

మోహినీ లైలము:- శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది. మెదడుకు చలువజేయును, కండ్లకు చలువజేయును వెండ్రుకలు పెరుగును. వెండ్రుకలు రాలకుండును. వెండ్రుకలు నునుపు చేరును. సువాసన గలిగియుండును. సిసా 1-కి రూ. 0-12 0.

అమృతాంజనంకిపో, బొంబాయి అండ్ మద్రాస్.

Approved by Text Book Committee
కథలపుస్తకములు:- (1) చంద్రవతి (2) సులోచన (3) కావల్య వెల రు. 0-4-0 దేశభోగ్యమును, ధాతు పుష్టియు వీరినందు టానిక్ మాత్రలు 48 కి రు. 1-0-0. 523 "విద్యావిధి", 87 రామస్వామివీధి, మద్రాసు.

నీవు ఇట్లుకట్టెదవా? అట్లయిన కాపు అయిరక కాలము, స్పిరిట్ పైయి కేసెను, ఆర్నె మెంటల్ రెయిలింగ్స్ కైగలము, (సి. గోపాలనాయకర్ అండుసన్ను బేసిక్ కౌండి మద్రాసు వారికి వ్రాయుము.) 557

ఆంధ్రసారస్వత మహాసభ

అధ్యక్షుని యుపన్యాసము.

ఈ నెల 18, 19 తేదీలలో పుణ్యక్షేత్రమున కొవ్వూరు గ్రామములో ఈ సభ ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయ ప్రదేశమున సమావేశమైనది. దీని కగ్రాసనాధిపతిగా రాజమహేంద్రవరము శ్రీ కొచ్చెర్లకోట రామచంద్ర వేంకట కృష్ణారావు పంతులు బహదూరు, పోలవరము జమీందారుగారు ఆ దినము 10 గంటలబండిమోదదయచేసిరి. రైలుబండి రాజమహేంద్రవరము ప్రతినిధులతో కిక్కిరిసి పోయినది. కొవ్వూరు రైల్వేస్టేషను మొదలు గీర్వాణ విద్యాలయ భవనమువఱకు గల కోడ్డంతయును ప్రతినిధులతో నిండిపోయినట్లు గన్పట్టెను. సన్మాన సంఘమువారి దురేగి బాధ్యండు, సన్నాయి వాక్యములతో వారిని విడిదికిఁ గొంపోయిరి. శ్రీ జమీందారుగారు ఆ నాటి మధ్యాహ్నము సభ కావూతులై నిరీక్షించుచున్న ప్రతినిధులతోఁ గలసి భోజనశాలలోనే విందుగొనించిరి. 1½ గంటలకు సభ సమావేశమైనది. మొదటిదినము ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును గలిసి 600 లకు మించి యుండిరి. మ-రా-రా-శ్రీ, దివాన్ బహదూరు చిత్రశ్రీ వేంకటాచలము పంతులుగారు, రావు బహదూరు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులుగారు, రావు సాహెబు గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు, ముసునూరు జమీందారు శ్రీరాజా నారాయణ అప్పారావు బహదూరుగారు, ఏర్లగూడెము జమీందారు శ్రీ చెలికాని లచ్చారావుగారు, శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు, వడ్డాది సుబ్బారాయణుగారు, ఎం. లక్ష్మీనారాయణరావు ఎమ్. ఏ. యల్. టి. గారు, విస్వా అప్పారావు ఎమ్. ఏ. యల్. టి. గారు, శ్రీపాద కామేశ్వరరావు ఎమ్. ఏ. యల్. టి. గారు, కర్తా వేంకటరావు ఎమ్. ఏ. యల్. టి. గారు, దాసు మాధవరావు పంతులు బి. ఏ. బి. యల్. గారు, బారు శ్రీరామ నరసింహారావు పంతులు బి. ఏ. బి. యల్. గారు, శతావధాని దినాకర్ల తిరుపతి శాస్త్రిగారు, శతావధాని పండిత జేమూరి శ్రీరామశాస్త్రిగారు, శతావధాని నేలూరి శివరామ శాస్త్రిగారు, బులుసు పాపయ్యశాస్త్రిగారు, వెన్నేటి రామచంద్రరావు బి. ఏ. గారు, జనమంచి వేంకటరామయ్యగారు, కలపటపు సుదర్శనరావుగారు బి. ఏ. యల్. టి. ఓలేటి పార్వతీశ్వర్ కవిగారు మున్నగు విద్యాధికు లెందరో సభనలంకరించిరి.

శ్రీ వీరేశలింగము పంతులుగారు స్వాగతోపన్యాస మొనఁగిరి. పిమ్మట అగ్రాసనాధిపతిగారు తమప్రారంభోపన్యాసమును గంభీర వాక్కులతో వాగ్రూపమున నొసంగిరి. వారు తమ యుపన్యాసమున కొందఱు అనుమానపడినట్లు తమకును మొట్టమొదట ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తుకు ప్రతిస్పర్ధిగ బయలుదేరిన నేమోయని సందియము కలిగినదనియు, చిత్తు శ్రీరామములు చూచినవెనుక అయ్యది నివారణమైన దనియు, ఈ సభ కేవలము భాషాసేవకొరకే యుద్దేశపరిపరిచినదనియు, అందువలననే తాము అగ్రాసనాధిపతిగనుండు సంగీకరించితి ననియు, సర్వపక్షముల వారును తమవారము వాదముల వెలార్చు నిట్టిసభయొకటి యుండుట గూఢశక్యమనియు చెప్పి భాషాతత్త్వమునుగూర్చి విపులముగా సాధన సిందిరి. వారి యుపన్యాసము భావపూరితమై సువిధానమై, విశేషపరిశోధనా సంభరితమై సంస్కారవాదుల కనుకూలముగనుండెను. అంతట విషయనిగ్ధానుకసభ 50 సభ్యులతో నేర్పడినది. తరువాత సభ నాటికి ముగిసెను.

రెండవనాడు 10 గంటలకు మరల విషయనిగ్ధాగణ సభ సమావేశమై చిత్తుశ్రీరామములను గుఱించి విశేషముగా చర్చజరిగెను. అందు ముఖ్యముగా పరిశోధనభాండాగారము రాజమహేంద్రవరములోఁ బెట్టరలయునా, పితామహులొ నుంచవలెనా యుపవిషయమును గూర్చియు, తెలుగుమాటల సాగుత్వములను గూర్చియు విశేషముగా జరిగెను. పిమ్మట 2 గంటలకు మహాసభ యుత్సాహముతోఁ గూడెను. బ్రీటిషు ప్రభుత్వము వారికి యుద్ధములో జయము కలుగవలె ననియు, ఆంధ్రయుద్ధతెలుగుననే యుత్తరప్రభుత్వ రములు జరుపుకొనవలయు ననియు, దొరతనమువారు మెట్టి వ్యక్తమునకనుకను గల పూర్వోంగ విద్యలను, దేశభాషల ద్వారా బోధించుట యావశ్యకమనియును, ఆంధ్రదేశమునకు సంబంధించిన పరిశోధనమున కనువగు భాండాగారములను స్థాపించవలె ననియు, విశ్వవిద్యాలయమువారు విద్యావీర్యోపదేశ పరిక్షలలో దేరినవారికి గవర్న మెంటు విద్యాభాగలలో సుదోషము లీయవలె ననియు, అట్టివారిని అధ్యయన స్కూలు పైనలులో చేర్చిన వారితో సమానముగఁ జూడవలె ననియు, శ్రీ జమీందారుగారు చెన్న పురికి నిచ్చేసిరి.

దీర్ఘములు చేయబడినవి. పిమ్మట తెలుగుమాటల సాగుత్వాసాగుత్వములు స్పష్టముగా బోధించే తెలుగు వ్యాకరణము లేనందుచేతను, ఉన్న వ్యాకరణములు పరస్పరవిరుద్ధములుగాను, అసంపూర్ణములుగాను ఉన్నందుచేతను వ్యాకరణమునకు మూలము ప్రయోగములే యగుటచేతను తెలుగు గ్రంథములలోని ప్రయోగములను ప్రమాణముగా అంగీకరింపక తప్పదు. నేటివాడుకలో నున్న పదములు నూరు సంవత్సరము లనుండి వెద్దలవాడుక చొప్పున ఉన్నట్లు నిదర్శనము లున్న పుస్తకము అవి నిర్దుష్టములుగా నెన్న వలెననుకొనలేదు గుదేశము నందంతటను వెద్దలవాడుకలో ఏకరూపము ఉన్న పదములు కూడ పూర్వపు గ్రంథములలో కనబడక పోయినను నేటి గ్రంథములలో ఉన్న యెడల సాధువులే "అను తీర్మానమును శ్రీ గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు ఉపపాదించగా శ్రీ చిలుకూరి వీరభద్ర రావుగారును తల్లా వెగడ నూర్యనారాయణ రావుగారును బలపఱచిరి. అంతట శ్రీ పాదకృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు వ్యాకరణము వ్రాయుటకు పద్ధతులను జెప్పక సమగ్రముగా వ్యాకరణము వ్రాయుటావశ్యకమని సవరింపవలసినదని యొక సవరణ నుపపాదించిరి. దా ని ని ఇ య్యూ ణ్ణి శేషావతారముగా రా మో ది ం చి మా ట్లా డి రి. అప్పుడు రైలు నేళ యైనందున రాజమహేంద్రవరము నుండివచ్చిన ప్రతినిధులు కొందఱు వెదలిపోయిరి. వారిలో నుభయపక్షములవారు కూడ నుండిరి. అయినను ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును గలిసి మూడువందలు సభాధవనమున నుండిరి. సవరణకు ముగ్గురుమాత్ర మంగీకరించిరి. అందువలన సవరణ కొట్టివేయఁబడినది. మొదటి తీర్మానము వోటుప బెట్టఁగాఁ బైమాపురు తక్క తిక్కిన సభ్యులెల్లరు నేకగ్రీవముగా నంగీకరించిరి. తరువాత "నన్ను యభిప్రాయమునుండి నేటి వఱకును బయలు వెదలిన యావదాంధ్ర భాషయు సంక్రమింపజాలు ఆంధ్రవ్యాకరణము సమగ్రముగ లేకపోవుటవలన అట్టివ్యాకరణ మొకటి ఆంధ్రమున వ్రాయించవలెను" అను తీర్మానమును తిరుపతి వేంకటేశ్వర కవులతో నొకరగు దివాకర్ల తిరుపతి శాస్త్రిగారు ఉపపాదించగా విది యెల్లరచే నంగీకరింపఁబడినది ఈసభలో గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారికి దినాకర్ల తిరుపతి శాస్త్రిగారు మడిభుజముగనుండిరి. తరువాత ఆంధ్రసాహిత్యమునకుఁ గావలసిన సంస్కృతవ్యాకరణ భాగములను తెనుగులో వ్రాయించవలె ననియు, (శ్రుతిస్మృతులు మొదలగువానిని భాషాంతరీకరింపించవలె ననియు, ఆంధ్రదేశ వ్రావిడిభాషల నేర్పుకొనువారికి దేశీయులు ధనసహాయముఁ జేయవలెననియు, కొవ్వూరు ప్రైజరీలో నిల్వయున్న డ్రైవుండు జూబిల్ ఫండు, ఎడ్వర్డు కౌన్సిలరుఫండు రెండువేల రూపాయలను కొవ్వూరు గీర్వాణ విద్యాలయమునకు వెచ్చింప వలసినదని దొరతనమువారిని కోరుచున్నా మనియుఁ దీర్మానములు మఱికొన్ని చేయఁబడినవి. మఱియు నంగ, మహారాష్ట్ర, హిందీభాషల నెట్టిభిన్నభిన్న గాయచున్నవో ఆ దేశములకు బోయి కొంతకాలముండి గూర్ఖధానములం వెలిసి కొని రిపోర్టు చేయుటకు నొకరిద్దఱికి ధన సహాయముఁ జేసి పంపించవలె ననను ముఖ్యమైన తీర్మానము చేయఁబడినది. ఈమహాసభ యిట్టి తీర్మానములను చేయుట మాత్రముతో సంకోషింపక యాతీర్మానముల సాచరణములొనికి, దెచ్చుటకును ఆంధ్ర సారస్వతాభివృద్ధికినేక విధములుగాఁ గృషీలుపుటకును "ఆంధ్రసారస్వతసంఘ" మనుపేర నొక స్థిరమైన సంఘము ప్రస్తుతము పదునైదుగురు సభ్యులతో స్థాపింపఁబడినది. ఇంకిను సభ్యులను జేర్చుకొనుటకు వారికధికార మియ్యఁబడినది. ఈ సంఘమునకు పోలవరము జమీందారుగారు అధ్యక్షుఁగను, నేమూరి విశ్వనాథశర్మ ఎమ్. ఏ. యల్. టి. గారును, చిలుకూరి వీరభద్ర రావుగారును, కార్యదర్శులు గను నియమింపఁబడిరి. తరువాత అగ్రాసనాధిపతి గారు ఆంధ్రోపన్యాసమును గానించిరి. భాషాభివృద్ధి యొరగాని దేశాభివృద్ధి కలుగ నేరకనియు, సమస్త విజ్ఞానములను భాషామూలముననే గడింపఁగలిగి యున్నదిగావున నట్టి విజ్ఞానమును జనసామాన్యమునకుఁ బ్రసారములు భాషాసత్విని శృంఖలములచే బంధింపకుండవలయు నని వెన్నులు దాహరణములతో భావగాంభీర్యమైన యుపన్యాస మొనఁగిరి. అగ్రాసనాధిపతి గారికి వాలంటియర్లు మొదలగువారికి వందనములు చెప్పిన తరువాత మహాసభ ముగిసినది. అంతట మెయిలుబండిలో శ్రీ జమీందారుగారు చెన్న పురికి నిచ్చేసిరి.

కృష్ణ వరదలు.

శ్రీ ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల.

విద్యార్థి సేవక సంఘము; 20-11-16

14-11-16న తారీఖున వెల్లటారు గ్రామముచేరి, యా గ్రామ వాస్తవ్యులచే సన్మానింపబడి 15-11-16 న తారీఖున యా గ్రామమునందున్న యొక పాపకారుయొద్ద జొన్నలను తీసికొని, యా గ్రామమునకు సామీప్యమునం నున్నటువంటి న్ని వరదచే నిడుమలపాలై పశుధాన్యముల గోలుపోయి యా తురులై యున్నటువంటి చిరపులివర గ్రామ వాస్తవ్యులకు జొన్నధాన్యము నొసంగితిమి. అచ్చటనుండి 11 గంటలకు బయలుదేరి కృష్ణపాడుకు సొడ్డువరకు సేద్యము చేయుచుండిన సేద్యగార్లు ఈవరదకు పూర్వమే, తమ పొలములకు హద్దుగా నిడుకొనిన తుమ్మకంపల ప్రస్తుతము ఒండువలన కప్పబడి కానరాకుండెను. మేమప్రదేశముల సంచరింపబోవుట కిది యే ప్రధమపర్యాయముకాన, వెల్లటారులో కొనికట్టువంటి లాటికర్రల చేనికుకొని, కట్టుబట్టలను వైబట్టలనువిప్పి మూట కట్టి నెత్తినపెట్టుకొని, అంగవస్త్రములను ధరించి తొడలలో తు బురదలో; కానరాని దుమ్మకంపలలో; పడుచు లేచుచు ఈనాల్గు పర్యాయములవరకు నడచి కృష్ణపాడుచేరి, దానినిద దాటుటకు గాను ఏర్పరుపబడియున్న చిన్ని నానమాలమున నాపాయదాటి, ఒడ్డు కడుగుకొని, తిరిగి మావస్త్రములను ధరించియెట్టకేలకు వ్రాద్దుగుంకు వేళకు కిక్కింపాలెంచేరితిమి. కిక్కింపాలెంలో నొక్క బ్రాహ్మణ గృహమైనను లేకుండుటచే; వెల్లటారునుండి మునసభాగారిచే మాకు సహాయార్థము పంపబడిన మోతాదుచే నొక కమ్మవారి గృహమున ప్రసే శపెట్టబడితిమి. మాలో 5 గురు బ్రాహ్మణులము 3 గురు కమ్మవారు. ఆగృహముజూని యెట్టకేలకు తప్పని విధిగా నెంచియా ముగ్గురు కమ్మవారికి స్వగృహంబున భోజనమున కేర్పాటు గావించి, వరదచే మునుగబడినటువంటిన్ని ఒండుచే గప్పబడినటువంటిన్ని, యొక పూరిచావడిని మాకు వంటచేసుకొనుట కేర్పాటుగావించిరి. ఆ గ్రామముందు నివసించుచున్న యొక బీద కోసుటియొద్ద భోజన సాయగ్రాని కొనితెచ్చి వంట చేసికొని భోజనము గావించితిమి; తరువాత యొక కమ్మవారి నాశ్రయించి వారిచాబామిద పరుంటిమి. చురునాకు వెల్లటారునుండి జొన్నలు కొనితెచ్చి; కిక్కింపాలెమునకును, ఆ గ్రామమునకు సమీపమందున్న తిప్పలకట్ట అనుపల్లెలో నున్నటువంటి; మాలమాదిగలకు, యితరజాతి బీదసాదలకు గ్రామ మొసంగితిమి. అచ్చటనుండి బయలుదేరి "పెదలంక" అనుగ్రామము చేరితిమి. ఆ గ్రామ మునందు బ్రాహ్మణగృహము లున్నను మాకు నొక విశ్వబ్రాహ్మణులవల్ల వరదచే భాళి చేయబడినటువంటి పూరికొంపయే ఆధారమయ్యెను. ఆ గ్రామమునందు కొనుక్కొందరున్నను మజ్జిగదొరకదు. విద్యము దొరకుటకు కోమటింటలేవు; ఇతరులు అమృరు, ఎట్టకేలకు మాశక్తిని వినియోగించి గ్రామముతయు బురదలో తిరిగి సంపాదించి, యా గ్రామమునందు గారు మాకు సప్లయచేయుటకుగాని, సహాయము చేయుటకుగాని తగినంత శక్తిగలవారు కానందున; ఎట్టకేలకు సాయంత్రము 3 గంటలకు వంటచేసుకొని భుజించితిమి. వెల్లటారునెంటుగా నిడుకొని జొన్నలను కొని తెచ్చి యచ్చటకు సామీప్యమందున్న; పెసరలంక; ఆముదాలంక; జోలపాలెం; చింతపాటు; ఈ గ్రామములకు పంచిపెట్టితిమి; ఈ గ్రామములందు పశువులకు బాదం కొమ్మలు రావికొమ్మలు విరిచి తెచ్చి మేతగా వేయుచుండిరి; ఇట్లలో పేరుకొనియున్న యెండును బయటవేయుచు; బడి పోయిన కొంపలను తేనడిసుకొనుచు; ప్రాయ్యమిదికున్న యెడల పొయ్యివైకి లేక; లోపల యేమి లేకున్నను పైకి యున్నవారివలె నటించుచు, కాలము గడుపుకొనుచుండిరి. ఆరాత్రి యాతేనుకొంపయందే పరుంటిమి తెల్లవారుసరికి మాలో కొందరికి, రొంప, ఒళ్లునొప్పలు, మొదలుపెట్టినవి, అయ్యిను దేశసేవా పరాయణులగు మా విద్యార్థుల కేమియు కష్టము కలుగలేదు. 17-11-16 న తారీఖున 3 గంటలకు బయలుదేరి 6 గంటలకు పోతవారి లంక చేరితిమి మేము నడిచి వచ్చిన మార్గమునుగూర్చి ముచ్చటించుట చర్చితచర్చము. ఆ రాత్రి కొన్ని జానుపండ్లను వారింజపండ్లను దిని 18-11-16 ఉదయం ఆ గ్రామ కరణంగారి సాహాయ్యమువల్ల బ్రాహ్మణుల గృహములందు భోజనం గావించితిమి. ఆ దినమున వెల్లటారునుండి తీసుకురాబడిన జొన్నలను ఆ గ్రామమునందు మాల, మాదిగలకు, ఇతర బీదలకు, నొసంగితిమి. ఆ గ్రామమునకు సామీప్యమందున్న తురకపాలెంలోకూడ యివ్వవలసి యుండుటచేతను తీసుకవచ్చిన జొన్నలు అయిపోవుటచేతను

తిరిగి వెల్లటారునుండియే తీసుకురావలసి యుండుటచేతను ఆ దినమునకు పోతవారి లంకయందు ఆగవలసి వచ్చెను. ఆ గ్రామమునందు 20 బ్రాహ్మణ గృహములున్నను మాకు వంటచేసుకొనుట తప్పలేదు. ఆ గ్రామ కరణంగారు మా కొక గృహమును వంటచేసుకొనుటకు పాత్రలను సప్లయ చేసిరి. ఆ గ్రామ కరణం మునసభ, మోతాదు మాకు చాలసహాయ మొనరించిరి. 19-11-16 న తారీఖున తురకపాలెం వాస్తవ్యులకు జొన్నలను పంచిపెట్టి 12 గంటలకు భోజనముగావించి 2 గంటలకు బయలుదేరితిమి. ఈ గ్రామము కృష్ణానదియొక్క రెండు పెద్ద పాయలకు నడుమయున్న లంకలలో ప్రథమలంక. ఈ వరదకు ఒక పర్యాయంవరకు లోపలకు కోసినది. యింకనుకోయుచున్నది. కృష్ణానదియొక్క ప్రవాహముయొక్క పారుదల చూపం తయు నీ గ్రామముమీదకే యున్నది. కొన్ని మామిడిచెట్లు కృష్ణలో పడుటకు సిద్ధముగా నున్నవి; కొన్ని తాడిచెట్లు; తుమ్మచెట్లు పడిపోయినవి. కృష్ణానది గ్రామమునకు 6 పగ్గాంగుల దూరములో నున్నది. ఆ గ్రామ వాస్తవ్యులలో నొకరు తాము కొన్ని సంవత్సరములలో తమ గ్రామమును విడిచిపోవలసి యుండుననియు, తమయొక్క పొలములు చాలవరకు యిదివరకే కృష్ణపా డైనవనియు యిట్టివరదలవల్ల చాల నిక్కట్లుల పాలగుచుంటి వనియు వచించెను. దీనినిబట్టి ఆ గ్రామ వాస్తవ్యులకుండిన యాతురత వెల్లడి కాగలదు. అచ్చటనుండి బయలుదేరి కృష్ణపాడులోని పాటిరేవులో దిగి యాప్రవాహముయొక్క వరదడికి తల్లడిల్లదు; కర్రల చేనికుకొని నేల తట్టుచు అవతల ఒడ్డు చేరితిమి అంతట కృష్ణానదియొడ్డు నుండి రెల్లుగుండ నడచుచు; అంత పెద్ద ప్రవాహమును దాని వరదడివల్ల కోయబడి విరిగిపడు ఒడ్డు యొక్క అండలను చూచి యాశ్చర్య మొందుచు, మా కెవ్వరు గారకు ఔటుపల్లి. రామచంద్ర రావుగారి, మృదుమధుగ వాక్యములతోకూడుకొనిన సంభాషణలకు వారి విద్యార్థి దశ యందువారినిదర్శన కృత్యములను గూర్చి ముచ్చటించునప్పుడు మాలో కడుపుబ్బునట్లు నవ్వని విద్యార్థియొక్కనులేడు. ఈ విధముగా మేము పడిన పొట్టయలను గూర్చి తలచుకొనుచు నడచి సాయంత్రము 5 1/2 గంటలకు కొల్లూరు చేరితిమి. ఆ గ్రామ వాస్తవ్యులకు మా చేతిలోని కర్రలను; కర్రలకుకట్టి బుజముల మీద నేలద వేసికొనిన మూటలను మా దుస్తులను చూచి యేమేమి కాగ్రము లొనరించి యెచ్చటనుండి వచ్చుచున్నది విశద పరచకయే విశదమగు చున్నయది. ఆ రాత్రి కొల్లూరు సత్రములో భుజించి ఆ గ్రామ పోస్టుమాస్టరు గారి ద్వారా సత్రము అధికారివల్ల అనుజ్ఞ కొందబడి భాళిగాయున్న ఒక గదిలో మూటలు పెట్టుకొని పరుంటిమి. తెల్లవారి నిమ్రులపల్ల సుబ్బయ్యగారివల్ల సకలవర్యాదలనుబొందితిమి. వారు స్వంత మనకు అద్దెకు దీసుకున్న మేడలో నొక గదినిచ్చిరి.

II

ఇదివరకు మీప్రతికద్వారా ప్రచురించిన విరాళములు గాక మాబెజవాడ కమిటీవారికి ఈక్రిందివిరాళములును బయటనుంచి వచ్చినవి. వారికి మేమెంతయు కృతజ్ఞులము. 15-11-16 అనసరాల వెంకటరెడ్డిగారు, భీమవరపు కోట తునిడివిజ్జా. 4—0—0 18-11-16 పెదరావురం బాలసమాజమువారి తరపు కార్యదర్శిగారు. 10— 15— 0 పెనుమంట్ల గ్రామపౌరుల తరపునదాట్ల చిననీలం రాజుగారు 10— 0— 0 కావలి నేమూరు లక్ష్మయ్యగారు. 10— 0— 0 84—15— 0 21-11-16. బెజవాడ సోమల్ సర్వీసులీగు నిలవ సామ్యుతాలూకు వచ్చినది. 50— 0— 0 84—15— 0

కవుతా సూర్యనారాయణ రావు.

వెల్లూరు-మండలంపైర్రత ఆత్మకూరు-తాలూకా కృష్ణా రు గ్రామము వాస్తవ్యులు:— వెల్లూరు జిల్లా ఆత్మకూరు తాలూకా కృష్ణా పురమునందు ఏతత్సరవాస్తవ్యుల ప్రాత్యాహముచే 1916 సం॥ జూలై నెల 23 తేదీన వీరపోషక సమాజము అను పేర బరగు అన్నదానసమాజము స్థాపించబడినది. పుర వాస్తవ్యులుదార బుద్ధితో నొసంగు విరాళములచే ఈ సమాజము నడుపబడుచున్నది. ఏతత్సామాజకులచే ప్రతి భాను వారమందును వికలాంగులును అసహాయులును శక్తిహీనులును నగు దీనులకు సంతృప్తిగా అన్నప్రదానము చేయబడుచున్నది. సమాజారంభమునుండి నేటివరకును నాలుగు మాసములే యయినను ఇంతవరకు అయిదువందల మంది బీదలకు అన్నప్రదానము కాబడినది. అని పురవాసి వ్రాయుచున్నాడు.

బ్రహ్మపుర స్వరాజ్యసమితి

ఒక గొప్పసభ

ప్రముఖుల యుపన్యాసము.

(మాస్ట్రీయ విలేఖరి యొద్దనుండి)

ఈనెల 19 వ తేదీ ఆదివారము మా బ్రహ్మపురచరిత్ర ములలో నొక పర్వదినమనుటకు సందియము లేదు. కలకత్తా లో నిటీవల జరిగియుండిన దేశీయమహాజన సభాస్థాపితోపసంఘ కార్యనిర్వాహక సభకుబోయి యుండిన సుప్రసిద్ధులగు మన మద్రాసు నాయకు లనేకు లానాటి కలకత్తా మెయిలులో రావలసియుండిరి. ఉదయ మేనుగంటలగుసరికి ప్రేమను స్థాటు ఫారము పుర ప్రముఖులతోను విద్యార్థులతోను, వందలకొలది జనసమూహముతోను క్రిక్కిరిసి యుండెను. ఆనాడు త్రోవలో నింజను పాడగుటచే ఎల్లరి యుత్సాహమునకు భంగకరముగా మెయిలు రెండున్నరగంట లాలస్యముగా వచ్చెను. అయినను ప్రేక్షకులసంఖ్య తగ్గుటకు మారుగా, క్షణక్షణమునకు వృద్ధి యగుచునే యుండెను. పదిగంటలకు మెయిలు రాగనే తేజీ ధ్యానములతోడను, వందేమాతర నినాదములతోడను వాయు పథంబెల్ల నిండెను. విద్యార్థుల యుత్సాహమునకు మేరలేకుండెను. ప్రముఖుల యానందాతిశయములు వర్ణనాతీతములు. నాటిబండిలో, ఆనిబెసంటుమ్మగారును, గౌరవనీయులగు రావు బహద్దరు బయ్యా నరసింహేశ్వరశర్మగారును, డాక్టరు పట్టాభి సీతారామయ్య, బి.వి. ఎం.బి.సి. యమ్గారును సి.పి. రామ స్వామి అయ్యరుగారును, దివాన్ బహద్దరు యల్. ఎ. గోవింద రాఘవయ్యరుగారును, గౌరవనీయులగు రావుబహద్దరు మో చ్చర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారును, గౌరవనీయులగు ఆమంచెర్ల కృష్ణారావుగారు మున్నగు మహానుభావు లనేకు లుండిరి. ఆనిబెసంటుమ్మగారికి, ఈ యూరి నివృజ్ఞాన సామా జకులును, స్వరాజ్యవాదులును, వచ్చి తమగౌరవముల వెల్లడి చేసిరి. శ్రీబ్రహ్మదేవ నానాడు తమ గౌరవభావముల జూప తుతూహలులై యేతెంచియుండిరి. అంత కొంతకడి దేశాభి వృద్ధిసంబంధములగు సదుద్యమములగూర్చి యిష్టానోష్టి జరిగిన పిమ్మట, వందేమాతరధ్వనులు మిన్నముట్టుచుండ! బండియిగు బుగలాడుచు వెదలిపోయెను. పోలీసువారు కూడ కొందరురు దెంచియుండుట ఆమెపట్ల గౌరవము జూపుటకో, కాటో, మే మెరుగక పోయినను, వారిరాకకు వారి కనేకవందనములు చేయుచున్నారము.

మా పురప్రముఖుల కోరికపైని శ్రీ శర్మగారును, డాక్టరు పట్టాభి సీతారామయ్యరుగారును ఇచ్చట దిగి, ఆనాటి సాయంకాలము స్వరాజ్యోద్యమము గూర్చి యుపన్యాసము లొసంగ నంగీకరించిరి. ఆసభ స్వరాజ్యసమితివారిపక్షమున జరుపబడెను. సాయంకాలము నాలుగున్నరగంట లగుసరికి పురనుండిరము జనప్రవాహముచే క్రిక్కిరిసియుండెను. మం॥ రా॥ రా॥ గాడె రాఘవరావుపంతులు, బి.వి.సి. యల్ గా రగ్రామసాధిపత్యమును వహించిరి. తొలుదొల్ల పట్టాభి సీతారామయ్యగారు తమ సహజవృద్ధుమధుర వాగ్ధోషణిచే, నానా దేశీతిహాస దృష్టాంతర పూర్వకముగ స్వరాజ్యాదర్శము సహజయని, వక్కాణించిరి. వీరి యుపన్యాసానంతరమున శ్రీశర్మగారు లేచి, మనదేశప్రస్తుతావస్థనుగూర్చియు, మనదేశ మందలి విద్యుగుగూర్చియు, దాని యభివృద్ధిని గూర్చియు, కొంతకడి ముచ్చటించిన పిమ్మట సామ్రాజ్య కాననసభ్యులలో ప్రజాప్రతినిధు లిటీవల యుద్ధానంతర రాజకీయసంస్కరణము గూర్చి చేసిన విజ్ఞాపనములలోని యుద్దేశములను గంభీరముగా మనోహరముగా, మత్సాహజనకముగా నుపన్వసించి, తుదకు ప్రతి భారతకుమారుడును, తమ ధన, కాల, శివితముల మాత్రు సేవకొర కేనాడు వినియోగించునో, ఆనాడే భారత దేశాభ్యు దయము కాగలదని నొక్కి నొక్కి వక్కాణించిరి. పిమ్మట డాక్టరు పట్టాభి గారు లేచి యిదివఱలో తేరిన సభ్యులుగాక, నూతనముగా సభ్యులు కాగోరువాని తమ నామముల నెరింగిం పకోరిరి. నూతనసభకులు చేరినపిమ్మట గ్రామసాధిపతి గారిరువురి యుపన్యాసములతో నేకభవించుచు, తమయంక్యోపన్యాసముతో, సభ ముగించిరి.

ప్రజాహితీ జీవనము:— నిన్న సాయంకాలము మాపుర మునంగుల న్యాయవాదులు మిట్టిదొడ్డి నేంకట సుబ్బారావు పంతులుగారి యాహ్వానముక్రింద జరిగిన విద్యార్థులసభయందు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కా సంపాదకులు శ్రీముత గాడిచర్ల హరి సర్వోదయరావుపంతులుగారు, ముందు విద్యార్థులు ప్రజా హితజీవనమునకు కావలసిన క్షణ పాండుటకు చేయవలసిన సాంఘిక సేవనుగురించి యుపన్వసించిరి. అనియొక ఒంగోరు పురవాసి 21-11-16 న వ్రాసెను.

చెన్నపురి శాసన సభ.

తృతీయదిన సమావేశము.

నిన్న మరల పగలు 11 గంటలకు గవర్నరుగారి ఆధ్వర్యమున శాసనసభ జరిగినది.

తాలూకాబోర్డులు-ఇంజనీరింగు ఉద్యోగులు.

జిల్లాలోని అన్ని తాలూకాబోర్డుల నైనను జిల్లాబోర్డు ఆధ్వర్యమున గల యధికారమునకును జిల్లాలోని లోకాలుభండు పనులన్నిటిమీదను లోకాలుభండు డిస్ట్రిక్టుబోర్డు ఇంజనీరుకు గల యధికారమునకును యిట్లుండి కలుగని పద్ధతిని తాలూకాలో జరుగు నన్నియంజనీరింగు పనులను జరిపించు నధికారమును తాలూకా ఇంజనీరింగు పనులనుచూచు అసిస్టెంటు ఇంజనీరు ప్రభుత్వక్రింది యుద్యోగులవై పరిశీలనాధికారమును ఆ పనులకు కావలసిన కోశాధికారమును తాలూకా బోర్డుల వశము చేసినచో తాలూకాబోర్డులు కార్యనిర్వహణమున బాగుగా పాట్లాడుట కవకాశము కలుగును. తాలూకాలోని గోడ్డలో 1/3 వంతు తాలూకాబోర్డువారిఆవరణములోచేరునది చెప్పబడుచున్న నువాటిమైవారికెట్టిపరిశీలనాధికారమును గూడ లేకుండనున్నది. తాలూకాబోర్డు ప్రసిడెంటుకు ఇంజనీరింగు శాఖోద్యోగులవై నెట్టి పరిశీలనాధికారమును లేదు. ఇప్పుడు ఇంజనీరింగువారు చేసిన తప్పులను వారు తాలూకా బోర్డువారి కు తీర్చవారు లగుటలేదు. ఇంజనీరింగువారు పంపిన అంచనాలను జిల్లాబోర్డుకు పంపుట మాత్రమే ఇప్పుడు తాలూకాబోర్డువారి పనియైయున్నది. వెసిడెంటు శ్రద్ధవహించి వివరములను తెలియగొని తెలిసికొను నే గాని అట్లు వానిని ఇంజనీరింగువారతనికే తెలుప నవసరములేదు. స్థానిక స్వపరిపాలనాభివృద్ధి నికారతనము వారశ్యాధికముగ కోరుచున్నను అట్టి యభివృద్ధిని కలిగించుకొనుటకు తాలూకా బోర్డువారి కవకాశము లేమియును లేవు అని మా॥ దివాను బహదరు ఏ. కుబ్జగారులు రెడ్డిగారు పహాదించిరి.

మా॥ అన్నాచులై సెట్టిగారు రనువదించిరి.

ఈప్రశ్న చాల విషయమైనది. జిల్లాలో ఇంజనీరింగు శాఖాధికారి విభజనమునకు సంబంధించినది. ప్రస్తుత మున్న ఎర్నాటులను అధికారులగు తాలూకాబోర్డు ప్రసిడెంటులకును జిల్లాబోర్డులకును కుదురుటలేదు. తాలూకాబోర్డువారు స్వయముగ ఇంజనీరింగు శాఖవారితో నుత్తరప్రత్యుత్తరముల జరుపు పద్ధతి కొన్ని జిల్లాలోనున్నదిగాని కొన్ని జిల్లా లలో జిల్లాబోర్డులద్వారానే జరుపవలసి యున్నది. దీనివలన పనులు జరుగుటలో చాల నాలస్య పుగుటయేగాక అంచనాలుగూడ సరిగ నుండుటలేదు. దీనిని వారించుట కొకవిధానము నేర్పరచుట చాల కష్టముగ నున్నది. ఏలనన ప్రతి తాలూకాకును ప్రత్యేకముగ ఇంజనీరింగు సిబ్బంది నేర్పరచినచో అన్ని తాలూకా బోర్డులను భరింపజాలవు. కొన్నిటికి భనాలోపము గలదు. అదిగాక ఒక తాలూకాలో తాలూకాబోర్డువారి పనులు కొన్నియు జిల్లాబోర్డువారి పనులు కొన్నియు సంఘము. ఇద్దరి యానుభవము చెరువు. ఉపపాదనము చాల క్లాపసముగ నున్నది. కాని తాలూకా జిల్లాబోర్డుల వారి అభిప్రాయములను తెలిసికొనకుండ తీర్మానము నంగీకరింప వీలులేదు. స్వయముగ నాకిది యంగీకారమే గాన నట్లు చేసే దనుని మా॥ సర్. పి. ఎస్. కెవస్వామయ్యగారు రనిరి.

తాలూకాబోర్డులవారి అభిప్రాయములనుగూడ తెలిసి కొనవలెనని మా॥ రామచంద్రరావుగారు రనిరి.

అవకాశముకలిగిన జిల్లాలో సీతత్వము ననుసరింప వలెనని మా॥ కే. రామయ్యగారు రిరి. గోడ్డుల మరాఘత్తులకు జిల్లాబోర్డులకు కు వ్యయముకంటే తాలూకాబోర్డులకు కు వ్యయము తక్కువయని మా॥ కే. ఆర్. వి. కృష్ణారావుగారు రిరి.

తీర్మాన ముపహరింపబడినది.

ఎడిషనలు సెషన్సుజడ్జీలు.

జిల్లాజడ్జీలకు సెషన్సుపని చాల హెచ్చుగా నుండుటకే మామూలుపని కధ్యంతరము కలుగుచున్నది. ఈ యిట్లుండి తొలగించవలెనని హైకోర్టువారు నూచించి యుండిరి. ఇందులకు సెషన్సు జడ్జీలకు వెంటనే నియమింపవలసి యున్నది. ఇది చాల ముఖ్యమైన ప్రశ్న. పలు సారు లిది చర్చింపబడినది. పి. సి. ఎస్. శాఖలోనివారిని 4 గురిని హైకోర్టు జడ్జీలనుగా నియమించుచున్నారు. అందులకు న్యాయవాదిత్వమునుండి జడ్జీపదవికి నియమింపబడిన వారిలో సమానముగ వీరు పని చేయుటకు వీరికి గూడ నేర్పబడుచున్నది. కాన ఈ నేర్పుట మొదటనే జరుప

దగునని హైకోర్టువారు నూచించినది సుపంజనము. అట్లు చేసినచో పి.సి.ఎస్. శాఖను కార్యనిర్వాహక న్యాయ విచారక శాఖలుగ క్రమక్రమముగ విభజింప నవకాశము కలుగగలదు. పి. సి. ఎస్.వారిని గూడ కొందరిని జిల్లా జడ్జీలనుగా నియమించుట కొక నూచనగలదు. గాన సబు జడ్జీలకు గూడ క్రిమినలు, విచారణావభవమును కలిగించుట మంచిదని మా॥ టి. రంగాచారిగారు నుడివిరి.

మా॥ ఆకెళ్ల నూర్వనారాయణరావుగారి తీర్మానము ననువదించుచు జిల్లా జడ్జీలకు పని చాల హెచ్చుగా నున్నదని స్వానుభవమువలన చెప్పగలమనిరి.

ఈ విషయమై హైకోర్టువారు వ్రాసినయున్నారు. దొరతనమువారి రంగుల కింకను ప్రత్యుత్తర మియ్యలేదు. ఇటీవలనే వారు ఇండియా దొరతనమువారి నడిగియున్నారు. కాన మరల నింతత్వంలో నడుగగోరని దొరతనమువారి పక్షమున మా॥ గిల్మెనుగారు రనిరి.

శిస్తుల ముజరా

సిస్తులను ముజరా నిచ్చుటలో జరుగుచున్న పనిని పరిశీలించుటకు అధికారులను అనధికారులను గల యొక సంఘమును నియమింప వలెను. ఇదివర కీ విషయమున సుపాదింప బడిన తీర్మానము లన్నియును నిరస్కరింప బడినవి. ఈ నిబంధనలవలన రైతులకు నష్టము కలుగు చున్నదిగాన వానిని సవరింప వలెను. 1912 లో వీనిని సవరించిరి. సారు లేనట్టియు పంట పూర్తిగా పోయి నట్టియు భూములకు మాత్రమే ముజరాయివ్వవలెననిరి. అది కలెక్టరులకే వదలిరి. అచటనే చిక్కంతయు గలదు. రయతులు డివిజను యుద్యోగి దయకు వశులగుచున్నారు. రైతులు దరిద్రు లగుచున్నారు. కరువువట్టిన ఏడు కష్టపడకుండుటకు బాగుగా పండిన ఏడు రైతు నిలువచేసి కొనుటకు వీలుండవలెను. పంట ఎంతవరకు పోయినను దానిని బట్టి దామాషా ముజరానిచ్చుట ఏ ఇండియా దొరతనమువారి సంకల్పము. అని మా॥ ఏ. ఎస్. కృష్ణారావుగారుపహాదించిరి. మా॥ కవలప్పర మొప్పలనాయగారు రనువదించిరి.

దొరతనమువారెను చెప్పినను సభ్యులకు సంతృప్తికరముగ నుండదు. ముజరాల నిచ్చుటలో దొరతనమువారు చాల విషయముల నాలోచించెదరు. ముజరాలు పంచినని సభ్యుల మతము కావని దొరతనమువారి మతము. ఏలనన రైతులబాధ తొలగదని గాదు. క్రింది యుద్యోగులలో లంచగండితనము హెచ్చునని. పన్ను మారకుండుటయే సమంజసమని ఆర్థికశాస్త్రవేత్తలు నిర్ధారణ చేసినయున్నారు. రైతులస్థితివెనుకటికంటే నిపుడు చాల బాగుగానున్నదని నేను చెప్పగలను. గాన తీర్మాన మంగీకరింపజాలమని మా॥ కాడ్వూగారు రనిరి.

జిల్లాలోని విధానము ప్రజలకెట్టి యసంతృప్తిని కలిగించుచున్నదో అచటికొకసారిపోయినవాకిబాగుగా తెలియగలదు. పట్టినపుడు పన్ను చెల్లించుటకు రైతులు ఋణదాత నాశ్రయింప నవసరము లేకుండ చేయుట దొరతనమువారి విధి. ఉద్యోగులు లంచగండి లగుదురుగాన ముజరాల నియమననది సహేతుకము కానేరదు గాన నే నీతీర్మానము ననువదించెదనని మా. బి. వి. నరసింహయ్యగారు రనిరి.

రైతుకోరునది పంటగాని ముజరాకాదు. లంచము విషయ వప్రస్తుతము. అనధికారసభ్యు శ్రీప్రశ్న నిన్నిసారు లేపుటకు కలెక్టరు? ఈ అధికారము కలెక్టరులవై నుంచి నది సర్. ఏ యుద్యోగి తక్కువ ముజరాల నిచ్చుచో అతడు సమర్థుడను భావము కలిగియున్నదని మా॥ నేంకట పతిరాజుగారు నుడివిరి.

నాలుగు జిల్లాలో నీ విచారణ జరుప దగును. దత్తా గారు పోగబడి యుండవచ్చును. అనధికార సభ్యులను దొరతనమువారు గూడ పట్టువిడువలేదు. కాన నీ సవరణను నూచించితిని మా॥ రంగాచారిగారు నుడివిరి.

మా॥ సుబ్బారాయులరెడ్డిగారు సవరణ ననువదించిరి. అవసరముకలదని మీరు రుజువు చేయవలెను. అట్లు రుజువు చేయలేదు గాన తీర్మానము నంగీకరింప జాలమని మా॥ కాడ్వూగారు రిరి.

కోరినవారే రుజువుపరచ వలెననుట సరియగుతత్వము కాదు. ఇప్పుడు నాలుగు జిల్లాలవిషయమే ఆలోచనకు వచ్చినది. అచట ముజరాయివ్వవలసిన అవసరముకలిగినచో నదియే నిదర్శనగునని మా॥ రామచంద్రరావుగారు రనిరి.

ఆక్షేపణ నిబంధనలను గూర్చి గాదు. అచట జరుపుటనుగూర్చి. అందులకు ప్రజలలో చాల కయ్యవ్వత కలిగియుండుట సత్యము. అని మా॥ చిదంబరాధ మొదలగారు గానరిరి.

ఆవిచారణలో నవనగలు లేదని లేలేన దొరతనమువారు ముజరా నివ్వవలసిన అవసరమే యుండదు గాన నిదివారికి గూడ ననుకూలమేనని మా॥ రామనాడు రాజుగారు రిరి.

మా॥ సనాకెవ భట్టుగారు వైచారిలో నేకిభవించిరి. అనధికార సభ్యులు స్థల నిర్ణయ మొనరించిన నచట ప్రత్యేక విచారణ జరుపుటకు వివిధ్యాబోర్డువారిని కోరవలసిన మా॥ కాడ్వూగారు రనిరి.

సవరణలమీద వోట్లుపుచ్చుకొనగా వవి వీగి పోయినవి.

గోదావరి కృష్ణా మున్నగు జిల్లాలనుగూర్చి మా॥ కే. ఆర్. వి. కృష్ణారావుగారు కొన్ని లెక్కలను చూపిరి. ఈ ముజరాల నిబంధన లెక్కతినముగ నమలు జరుపబడుటచే గోదావరి కృష్ణా తంజావూరు జిల్లాలలో పెద్ద పెద్ద పల్లపు ఖండములు సాగుచేయుట మానివేసిరి. ఈ మొగ్ర బహుకాలమునుండి కలదనిరి.

వోట్లుచేయగా 16 గు రనుకూలును 20 మంది ప్రతి కూలురును లేరిరి. తీర్మానము వీగిపోయినది.

జిల్లాబోర్డులు - ఇరుపదారులు

యుద్ధానంతరము వరకును ఇనుపదారుల పని నిలచినది గాన ఈలోపల రాష్ట్రీయ రైల్వేబోర్డు నేర్పరచి అన్ని జిల్లాల రైలుసెన్సును బోర్డువశమున మంచదగును. ఇండియా దొరతనమువారు కొంతసామ్యు బోర్డున కిచ్చెదరు. అదిగాక ధర్మాదారులు నిలువసామ్యుగూడ నిండుల కుపయోగింపవచ్చును. ఇనుపదారులను వేయించుటలో జిల్లాబోర్డులకు ప్రాముఖ్యత ని య్యవలెనని ఇండియా దొరతనమువారు గూడ నాజ్ఞాపించిరి. వీనివలన లాభ మధికమని స్పష్టమైనది. కాననట్లుచేయవలెనని మా॥ కే. రామయ్యగారు పహాదించిరి.

మా॥ సనాకెవ భట్టుగారు రనువదించిరి.

ఇది జిల్లాబోర్డులవారి కోరికవై జరుగవలెను. ఇదివరకు వారనుచుంచ లేదు. ఈసామ్యు సమకూరుటకష్టము. అంతవరకాగుటకు వీలులేదని మా॥ గిలుచునుగా రనిరి. దానివైని మా॥ బి. వి. నరసింహయ్యగారు రు మా॥ ఏ.ఎస్. కృష్ణారావు గారును వర్తనారంభించిరి. అప్పటికి 4Xంటలైనది. కాన్వోకేషను సభకు వెళ్లుటకు శాసనసభ చాలించ బడినది.

నిన్నటి తుపాను.

రైలుబండి తిరుగల బతుట.

నిన్నటి తుపాను వలన హాన్మరులోని స్తీమరులకు చాల నష్టముకలిగినది. హాన్మరులో 150 అల గట్టు కొట్టుకొనిపోయినది. మరి 50 అడుగులు చాల కిక్కిలమైనది. సుమారు 6 లక్షల రూపాయల నష్టముకలిగినది. దీనిని చురల కట్టించుటకు 2 సంవత్సరములుపట్టును. తెలిఫోను తీగలు చాలవోట్ల తెగినందున అన్నిప్రాంతములకును తెలిఫోను సరిగపోవుటకు కొన్నికోజులయిన కావలెను. ఈనెల 22వ తేదీ రాత్రి 2 గంటలకు తుపాను చెన్నపురి యొద్ద భూమిమీదకు దాడినదని వాతావరణజ్ఞులు సిగ్గునుండి ప్రకటించిరి. దక్షిణాదిని తెలిగ్రాఫ తీగలు తెగుటచే వార్తలులేవు. హాన్మరులోని రైలుహానులో ముగ్గురుండిరి. అచట సముద్రకెరటము లభియంకరముగ కొట్టసాగగా వారిలో నొకడు తలుపుతీసుకొని యినతలకు రాగానే కెరటమతనిలాగివేసినది. అతడు మిగులబలశాలిగాన ఈదులాడి గట్టునుపట్టుకొని తెల్లవారువరకు నచటనుండ గలిగెను. రాత్రి 11 గంటలకే ఆరైలుహానుదీప మారిపోయినదని కొందరు చెప్పుచున్నారు. రైలుహాను, దాని దిమ్మ నామరూపములు లేకుండపోయినవి. దానిలోనున్న తక్కిన వారిద్దరును చనిపోయిరియే తోచుచున్నది. బుధవారము నాడురాత్రి 7 గంట 15 ని॥ వేళ చెన్నపురి నుండి తూర్పువదికి బయలుదేరినబండి రాత్రి 1-30 కు పాకాలయొద్ద తిరుగలబడినది. గాలివలన బండ్లన్నియు పడిపోయినవి. కొందరికి చెబ్బులుతగిలినవి గాని ప్రాణనష్టమేమియును కలుగ లేదు. రాత్రి 1-30 మొదలు ఉదయము 7 గంటలవరకును ప్రయాణికు లా బండ్లక్రిందనే తలదాచుకొనిరి. మరలనొకబండి చెన్నపురినుండి బయలుదేరి అంతవరకును వచ్చి ముందీబండి అడ్డ ముండుటవలనను పట్టాలు కొట్టుకొనిపోవుటవలనను సాగిపోవీలులేక మరల చెన్నపురికి రావలసినప్పుడుచే నీప్రయాణికు లాబండిలోనిన్న సాయంకాలము 5-45 గంటలకు చెన్నపురికి వచ్చిరి. నేడుదయమువరకునుగూడ తిరుగలబడిన బండి పట్టాల కడ్డముగనే యుండినది తెలియుచున్నది. తూర్పుకుడి నుండి నిన్నటి యుదయము 7-30 కు రావలసిన బోటుమెయిలు నేడుదయమునకు గూడ రాలేదు. దానిగతి ఏమైనదియునుగూడ తెలియుటలేదు. తంతివార్తలు రావీలు లేనందున ఏ సమాచారమును తెలియకున్నది. స్పృగం హవెను మున్నగువోట్ల చాల పడవలు చునినవి! సరకులు సముద్రము పాలైవని. గవర్నరుగారి బంగాళా ఆవరణమున రిపసు ప్రభువు కిలా విగ్రహము క కెడుట నొక పెద్ద మద్ది చెట్టు గొప్ప ధ్వనితో వెళవెళ విరుచుకొని పడినది. ఎత్తైనప్రహరి విరిగిపోయినది. గోడ్డునకును దారికిని ఆటంకముకలిగినది. పిట్టుపూర్వులలోను, ఎస్సీసేకు గోడ్డుపూడు గునును ఇంక వెక్కువోట్లను చాలచెట్లు విరిగి పడినవి.

చెన్న పురి విశ్వవిద్యాలయము.

పట్ట ప్రదాన సభ.

చెన్న పురి విశ్వవిద్యాలయమున పట్ట పరీక్షల యందు గృహభూత వారికి పట్టముల నిచ్చు సత్సవము నిన్నటిసాయంత్రము జరిగెను. విశ్వవిద్యాలయపు చాన్సలరు గవర్నరు గారును, సర్ ఎస్. పి. శివస్వామిఅయ్యగారును, విశ్వవిద్యాలయపు సభ్యులును, కళాశాలల ప్రిన్సిపలులును మఱి కొందఱు ప్రేక్షకులును సభ సలంకరించిరి.

విశ్వవిద్యాలయ సభ్యులలో నొకరగు నవాబ్ ఇమాముల్ ముల్క్ బహదూర్ సయ్యగు హాస్పేన్ బిల్లాగ్రామి సి. ఎస్. వి. గారు పట్టభద్రులకును, సభ్యులకును సన్మాన ఉపన్యాసమును జదివెరి.

వారి యుపన్యాసమునండి ఈ క్రింది ముఖ్యాంశములు ప్రకటితములు.

పూర్వము ఉత్తరహిందూదేశమునందును హిందూదేశమునందలి ఇతరప్రదేశములందును చెన్న పురి యనగా అజ్ఞానాంధకార ప్రదేశమని వాడుక. బహుశః విద్యావివేకములు గల వారు తక్కువగా నుండుటబట్టియో, లేక చెన్న పురి బొంబాయి కలకత్తాలయంతటి భాగ్యవంతులు గాదనియో ఆక్కడివారిట్లు తలచుచుందురు. ఇప్పుడన్న నో ఆ అభిప్రాయము లడుగండినది. చెన్న పురి రాజధానియే హిందూదేశమునందలి ఇతరభాగములకంటె విశేషముగా విద్యావంతమైన ప్రదేశమని యిప్పుడందఱును ఒప్పుకొనుచున్నారు. విశ్వవిద్యాలయముల కార్యము ప్రారంభము గాకముందు దేశమున విద్యాంశులు లేకపోలేదు. ఇంతటి విద్యాభివృద్ధి దేశమునకు గలిగినను విశ్వవిద్యాలయము లేర్పడుటకు ముందుండినంతటి విద్యాధికులీ విశ్వవిద్యాలయముల వలన గలుగలేదనియే చెప్పవచ్చును.

విశ్వవిద్యాలయము లీదేశమున కనంతముగ విద్యాదానము చేయుచున్నది. మనము నిష్పక్షపాతముగా జూచినయెడల ఈ విశ్వవిద్యాలయము లన్నియు స్వాధీనముకొనుటగాక పనిచేయు విధియులనలన నేర్పాటు చేయబడినవి. వీని వలన వారికేమియు లాభము లేదు. వారిచేతిసామ్యే కొంచెము వీనివిషయమున వ్యయ మగుచున్నదని చెప్పవచ్చును. జర్మనుల వలన ఇట్టి లాభము మన కెన్నటికిని గలుగదు. వా రెప్పుడును బ్రిటిషువారి స్వాధీనమును జూచి బ్రిటిషువారిని హేళన చేయుచుందురు. అట్టి బ్రిటిషువారివలన విద్యాలాభమును గొనినందున హిందూదేశమునందలి ప్రజలందఱును ఒకటిగా చేరి ప్రస్తుత సంగ్రామ కాలమున భయభక్తులతోను, వాత్సల్యముతోను బ్రిటిషువారికి విశేష సాహాయ్యము చేయుచున్నారు. వా రొసంగిన విద్యాదానము మన జాతీయకళను పెంపొందించినది. జ్ఞానసత్వముల నభివృద్ధి చేసినది.

విశ్వవిద్యాలయములందు మంచగుణముగాక చెడ్డగుణములును గొన్ని గలవు. వాని పుట్టుకనండి యిది పరీక్షాసంస్థాపనలేగాని బోధనాస్థానములు గాకున్నవి. బోధకులకు బోధితులనై యుండవలసిన కక్షి యగోచరమగుచున్నది. ఇందు వలన పరీక్షలయందు గడతేరుటయే బోధితుల ముఖ్యాంశమైనది. ఈగుణము బోధితులకు మంచి నిచ్చుటకు బదులు అన్యాయమును గూర్చుచున్నది. అత్యుత్తములగు కళాశాలల నుండి విధిబడులనతరు అంతటను విద్యార్థులు వచ్చించుటయే విజయమార్గమని తలచుచున్నారు.

16-17 సంవత్సరముల ఈడలోపల భాలురు మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షలో గడతేరుటకు విశేషముగా కష్టపడుచు వచ్చిండుటవలన తమకు ఫల సిద్ధి గలుగునని యనుకొనుచుండిరి. 8,9 సంవత్సరములలో వారు విదేశభాషములను గణితము, దేశకాస్త్రము మున్నగు సర్వకాస్త్రములను నేర్చుకొనవలసియుండును. ఈస్వల్పకాలములో వానిని నేర్చుకొనుటకు విద్యార్థు లాకాస్త్రమును వల్లించుచు స్వభాషాభ్యసనమునకు గాలములేక స్వభాషలోని పురాణములను మఱచి స్వదేశములోని అభ్యాసములను, ఆచారములను, పూర్వకాస్త్రములను వదలివేయుచున్నారు. ప్రస్తుతమున్న విద్య వంటి విద్యవలన విద్యార్థులు స్వదేశాచారములను వీడి పాశ్చాత్యాచారములను అలవలించుకొనుచు స్వదేశోద్రోహము చేయుచున్నారు. వారి కాంగ్లభాషయా విదేశభాషగాన బాగుగా రాజాలదు. స్వదేశభాషయా మఱచిచియి వ్రాయుటకైనను రాదు. మొదటి విశ్వవిద్యాలయ తరగతులలో చేరబోవువారు ఆంగ్లభాష బాగుగా రానందున మొదటి సంవత్సరమంతయు తమ పండితుని వాగ్దానము ఆగ్రహము చేసికొనుటకు ప్రయత్నించుచుందురు.

తెలివి గల వాడు స్కూలు ఫ్రైనులు పరీక్ష యందు బాగుగా గడతేరిన తోడనే విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షల కేలచదువును? విశ్వవిద్యాలయ విద్యయంతయు పాండిత్యమును సంపాదించుటకేగాని జీవనోపాధి గల్పించునది గాదు. వారి తరవాతపాఠములందు తమకుగల బుద్ధి బలమును వినియోగించి స్వోపయోగమునకును దేశోపయోగమునకును గడంగవచ్చును. ప్రభుత్వమువారైనను దేశీయులైనను అట్టి మార్గములను జూపించి యుండలేదు.

ప్రస్తుతమున్న ప్రాథమిక పాఠశాలలు పూర్వమున్న పాఠశాలలయంతటి పనిచేయుచుండుట లేదు. పూర్వము ప్రతి గ్రామమునందును ఒక్కొక్కపాఠశాల గ్రామప్రజలచేతనే నిర్వహింపబడుచుండెను. అందు గణితము దేశభాష మున్నగు విద్యలు నేర్పబడుచుండెడివి. శిక్షణయన్ననో యతికఠినముగా నుండెను. క్రమమగు శిక్షణమే విద్యార్థుల గుణసంపదకు ప్రకాశము నిచ్చును. ఈ పాఠశాలలయెడ ప్రభుత్వమువారి కేజోక్యమును లేకుండెడిది. మహమ్మదీయుల మక్తాబులందు విద్యార్థుల శిక్షణము కఠినతరమై యుండి వారికి విశేష సాహాయ్యము చేయుచుండెను.

పూర్వము ముఖ్యవిద్యాస్థానము లగు గురుశీరములందు ఉన్నతవిద్య ఉచితముగా నొసంగబడుచుండెను. విద్యార్థులు హిందూదేశపు నానాభాగములనుండి గురుశీరములకు బోయి ఉన్నతవిద్యను నేర్చుకొని ఉన్నతవిద్యలు ఇతరుల కుచితముగా నొసంగుచుండిరి. పరీక్షలతో నిమిత్తములేక యోగ్యతగల ప్రతివిద్యార్థికిని ముఖ్య విద్యాస్థానములందు పట్టములను బిరుదుములను గౌరవముల నొసంగుచుండిరి. ఒక్కొక్క విద్యాలయమునం దొక్కొక్క కాస్త్రమే సంపూర్ణముగ బోధింపబడుచుండెను.

బాలకు 10 సంవత్సరముల యీడు వచ్చినప్పటినుండి వారి కేమియు పని చెప్పక నిర్మల జ్ఞానాభివృద్ధి కొరత వారి మనస్సులను వెలితిగా నుండునట్లు చేయవలెను. ఈ చిన్న యీడునండే తలదండ్రులును ఉపాధ్యాయులును శ్రమపడికొని సద్బోధనలను, జ్ఞాన విషయములను బోధించినయెడల బాలరాయందలి దృఢముగా నుండును. సత్యవాక్య మహిమనుగూర్చి వారికి విశేషముగా బోధించి తెలుపవలయును. వారివారి మత గ్రంథములను, మతపురాణములను, మత విషయ గాథలను విద్యార్థులకు చక్కగాబోధించి వారివారియాచారములలో ముఖ్యమైనవి సక్రమముగా జరుపబడునట్లు చూచుచుండవలెను. స్వదేశభాషను వారికి బాగుగా నేర్పవలెను. విద్యతోగూడ శరీరవ్యాయామమును గూడ విద్యార్థులకు నిర్బంధింపవలయును. ఈ విధమున విద్య నేర్చుకొనినవారు ఆంగ్లభాషను త్వరగను సులభముగాను నేర్చుకొనగలరు. ఆంగ్లభాష నేర్చుకొన బ్రయత్నించుటకు ముందు విద్యార్థులు దేశభాషా జ్ఞానమును, మత గ్రంథజ్ఞానమును నేర్చుకొని యుండుట అత్యుత్తము. అనంతరము బిల్లాగ్రామి గారు పాఠశాలలందు విద్యాశిక్షణ ఫలములను వర్ణించిరి.

అనంతరమువారు విశ్వవిద్యాలయ విషయములనుగూర్చి వివరించుచు గత మే మాసమునందు గౌ. సర్ జాక్ వాలిస్ గారు వైస్ చాన్సలర్ పదవిని వదలుకొనిరనియు, వారి వెనుక గౌ. సర్ పి. యస్. శివస్వామిఅయ్యగారు కె. సి. ఎస్. వి. గారు వైస్ చాన్సలరుగా నియమింపబడినరనియు సర్ ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు కొన్ని మాసములు వైస్ చాన్సలరుగా నియమింపబడిన తరువాత వైస్ చాన్సలరుగా నియమింపబడిన మొదటిభారతప్రముఖులు శివస్వామిఅయ్యగారేయనియు బిల్లాగ్రామి గారు నూచించిరి. పిమ్మట బిల్లాగ్రామి గారు విశ్వవిద్యాలయ నిబంధనల యందు మార్పులను నూచించి నూతన విశ్వవిద్యాలయములను గూర్చి వివరించి యుద్ధమునకును విద్యకును గల సంబంధమును యుద్ధవిషయమును నుడిచి నూతనముగా పట్టభద్రులైన వారికి తమ సలహా నిచ్చిరి. వారు రాజకీయ విషయములనునూచించి హిందూదేశ స్వపరిపాలనము కొన్ని సంఘములైన వెనుక తనంతట తానే వచ్చుననియు దానికొకట మనము తగియుండు సమయమునకు ముందే వ్యక్తప్రయత్నము లొనర్చుట అందరాని పండ్లకొక కట్టుచాచుటయే యనియు నుడివిరి.

విభుపురము తొలిమాగ్గము:— మొన్నటి తుపానువలన విభుపురమునకును మదరాసునకును గల తొలిమాగ్గ ముగి పోయినది.

జూ బు లు.

I

ఆంధ్రసారస్వత మహాసభ, కొత్తూరు

అయ్యో,

ఈనెల 18, 19 వ తేదీలను కొత్తూరుయందు జరుపబడిన ఆంధ్రసారస్వతసభలో కొన్ని తెలుగుమాటల సాధుత్వాసాధుత్వ నిరూపణమునుగూర్చిన తీర్మానమును నుపపాదించుటకై మ|| రా||గిడుగు రామమూర్తిపంతులుగా రుపన్యాసపీఠముపై నెక్కియుండగా ఆయన కిరువదినిమిషములకాల మిచ్చితిమని యగ్రాసనాధిపతిగారు సెలవిచ్చినారు. అందు మైని కవిరాజు శ్రీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు నిచ్చి యగ్రాసనాధిపతిగారిని “వీరికి ముందుపవ్యసించినవారికి 5 నిమిషములు, 5 నిమిషములుమాత్ర మిచ్చియుంటిరే. వీరికేల తమ కిరువదినిమిషములకాల మొసంగవలయును,” అని ప్రశ్నించిరి. దానికి తా మాయనకు ప్రత్యేకముగా నీపాటి యనకాశ మిచ్చితి మనియును, అట్టిచ్చుటకు సభవారి కిష్టముకానియెడల ఆ తీర్మానమును వదలుకొనవచ్చుననియు అగ్రాసనాధిపతి చెప్పి మైగా నీరీతిగా సెలవిచ్చిరి. “మా తీర్మానము నామోదించినను, ఆమోదింపకపోయినను మా కేమియు లోపము లేదు” ఇచట “మాతీర్మానము” “మాకు” అనుపట్ల అగమేమి! ఈతీర్మానము అగ్రాసనాధిపతిగారికిని, ఉపన్యాసకులైన రామమూర్తిపంతులుగారికిని అభిమానవిషయ మైనట్లు మన మెంచ వలసియున్నదా! ఇట్లే యెంచవలసియున్నయెడల తీర్మానము లెన్నగా జర్చింపబడి సభవారి యంగీకారమును పొందకముందే యగ్రాసనాధిపతి దానిగుఱించి యభిమాన పురస్కరముగా తమ యభిప్రాయమును వాక్రచ్చుట, న్యాయ సమ్మతమా? ఆచారసిద్ధమా? నాకుగలిగిన ఈసందేహమును దీర్చు చదువరులను ప్రార్థించుచున్నాను. సభ్యుడు.

II

ఆంధ్రనాటక పరిషత్సభ, గుంటూరు.

అయ్యో!

ఈ గుంటూరుపురంబున కొందరు తెల్లలు నాటకములందు పోటీపరీక్షలు పెట్టునిమిత్తము ఈసభను సెలకొల్పిరి. ఈపరిషత్తుయొక్క అభిప్రాయములు మంచివే. ఇందుల రాబడినుండి ఖర్చులుపోను మిగిలే ఆదాయములో రూపాయకు రెండు అణాలవంతున ఈఊరి అన్న దానసమాజమునకు ఇచ్చెదరట. అందరు మెచ్చదగినపనియే. వీరికి భగవంతుడు సహాయపడునుగాక! పరీక్ష ప్రారంభము 1917 వ సంవత్సరము జనవరి 20 వ తేదీ. ఇందు హరిశ్చంద్రపాత్రకు 75 రూపాయల సువర్ణపతకమును చంద్రమతిపాత్రకు 60 రూపాయల సువర్ణపతకమును విశ్వామిత్రపాత్రకు 35 రూపాయల సువర్ణపతకమును నక్షత్రపాత్రకు 40 రూపాయల సువర్ణపతకమును కాలకాళిక పాత్రకు 15 రూపాయల రజత పతకమును కంపెనీకి 70 రూపాయల నేలగుగోపాల విగ్రహమును బహుమతుల నిచ్చెదరు. పరీక్ష నిర్ణీత గ్రంథము బ్ర||శ్రీ|| బలిశేషల్లి లక్ష్మీకాంతకవిగారు వచియించిన సత్యహరిశ్చంద్రయము. అందులో పరీక్షకు మూడవ అంకము మొదలు ఆఖరు వరకు. మొదటి అంకము దేవేంద్రునిసభ రెండవ అంకములో హరిశ్చంద్రునివద్దకు విశ్వామిత్రుడు వెళ్లుట, ధనము ఇచ్చునట్లు వాగ్దానము చేయించుకొనుట. మొదటి అంకములోనే విశ్వామిత్రుడు వసిష్ఠుడు పోట్లాడుకొనుట, పండెములు వేసికొనుట, విశ్వామిత్రుడు దేవేంద్రునిమీదను మరకొందరి బుఱుల మీదనుగూడ కోపపడుట, వారిని దెప్పాడుచుట. అప్పుడు ఆతడు రౌద్రాకారమును దాల్చునట. ఆపాత్రమే మూడవ అంకములోకంటె మొదటి అంకములోనే రౌద్రరసము ఎక్కువని వ్రాసిన అతిశయోక్తి కానేరదు. ఆతని నిజరౌద్రాకారమును జూడవలెనన్న మొదటి అంకములోనే చూడవలెను. ఈ పాత్రకు బహుమతిగూడ నున్నదికదా? అట్టితటి మొదటి అంకము లేకుండుటకు కారణ మూహింపజాల వున్నాను. రెండవ అంకము లేకున్నను లేకుండ వచ్చుగాని మొదటి అంకము లేకుండుట బాహ్యుకు ముక్కులేకుండ చేసినట్లే. పుస్తక మంతయు గాకున్నను రెండవ అంకముగాక తక్కిన దంతయు పరీక్షకు పెట్టియుంచవలసినదని సాహసించి వ్రాసినందులకు నన్ను తుమింపురు గాక! మొదటి అంకము లేకున్న విశ్వామిత్రపాత్రలోపాలోపములను కనుగొనుట కష్టముగా నుండవచ్చును. అదియును గాక భాగుగా నాటకమును ప్రసర్పించిన సమాజమువారికిగూడ బహుమాన మున్నదికదా! మొదటి అంకములో చాలా పాత్రలువచ్చును. చాలాపాత్రలు ఒక్కసారి నాటకకాల రంగముమీద నున్నపుడు వారి కట్టుదిట్టములను, చాకచక్యమును కనిపెట్టవచ్చును. ఈ గ్రంథకర్తగారగు లక్ష్మీకాంత కవిగారు ఈ సభ కార్యదర్శులలో నొకరు. నేను వ్రాసినది అన్యధాతలంపక సభావిద్యాహులకు తెలిపి మొదటి అంకమైనను పరీక్షలకు చేర్చుదురని నమ్మున్నాను. ఒక ఆంధ్ర నాటక సమాజసభ్యుడు.

వరదలు - ఆంధ్రపత్రిక నిధి.

(0)

నిన్నటి సాయంకాలమునకు వసూలు	5880-11-4
నేనువరపు రామదాసు పంతులుగారి చెక్కు	50-0-0
ములుట్లకు ఆచ్యుత రామయ్య గారు ప్లేడరు కాకినాడ	25-0-0
శ్రీరాజా కస్తూరమ్మ బహద్దరుగారు కిల్లంపూడి జమీందారీగారు	50-0-0

మొత్తము 5455-11-4

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్ర సారస్వత మహాసభ	2
కృష్ణ వరదలు, బ్రహ్మపుర స్వరాజ్యసమితి	3
చెన్నపురి శాసనసభ, నిన్నటి తుపాను	4
విశ్వవిద్యాలయము	5
ప్రధానవ్యాసము	
స్నాతకులకు బోధ	6
మదరాసు తుపాను	7
బరోపా మహాసంగ్రామము	
విదేశీతంత్రీవార్తలు	8
దేశీయతంత్రీవార్తలు	9
స్థానిక వార్తలు	10
ఇంగ్లీషు తంత్రీవార్తలు	11-12
వృత్తాంత శేఖలు	13
ఓంగోలు తాలూకా గ్రంథాలయ మహా సభ	14

ఆంధ్రపత్రిక

1916 సం॥ నవంబరు నెల 24-వ తేది

శుక్రవారము.

స్నాతకులకు బోధ

మన విశ్వవిద్యాలయ పట్టపరీక్షలలో తేరిన స్నాతకులకు నిన్నటి సాయంకాలము నవాబు ఇమద్ - డిల్ - ముల్క్ బహదూరు సయ్యద్ హుసేన్ బిల్గామి సి. ఐ. ఇగారు హితబోధయిన ద్విది. వీరు 1844వ సంవత్సరము అక్టోబరు 18 వ తేదిని గయానగరమున ఉత్తమ కుటుంబమున జన్మించిరి. నేటికి వీరికి 72 సంవత్సరముల వయస్సును బిల్గామి ఇంతువలన స్పష్టము. వీరు సంఘములో ఉత్తమ పదవులన్నిటిని ఆక్రమించియుండిరి. వైద రాబాసు నవాబుగారి ఆంతరంగిక కార్యదర్శిగా నుండి అచ్చట విద్యా శాఖాధికారులై 1907 మొదలు 1909 వ సంవత్సరము వరకు వీరు ఇండియా కార్యదర్శిగారి సభయందు సభ్యులుగా నుండిరి. వీరియనుభవ మందుచేత సామాన్యమైనది కాదు. ఇట్టివారిని మన విశ్వవిద్యాలయమువారు గౌరవించి నందులకు మనము సంతసింపవలసినదే. కాని జీవితమంతయు అధికార పదవులలో గడపినవా రగుటచేతను నూతన వికాసాంశము లే దేశమున తలయెత్తుటకు పూర్వమే వ్యాఖ్యము సందినవా రగుటచేతను వీరి హితబోధ ప్రాతకాలమువారి హితబోధగా పరిణమించుచున్నది కాని కాలానుగుణముగు హితబోధ కా లేదు. సహజముగానే వీరు ప్రస్తుతపు విశ్వవిద్యాలయ పద్ధతులు ప్రబలకమున్న దేశమున నుద్భవించిన మహా పురుషులనంటి వారలు ఈ విశ్వవిద్యాలయము లేర్పడినపిదప నుద్భవిల్లేదని యొక గొప్ప సిద్ధాంతమును వ్రాసి పెట్టినారు. సర్. టి. మాధవరావు, సర్. కె. కేశాద్రీ అయ్యరు. శ్రీనివాస రాఘవయ్యంగారు, సర్. టి. ముత్తుస్వామి అయ్యరు, సర్. భాష్యమయ్యంగారు, సర్. శంకరనాయకులు, రామమోహను, ద్వారకనాథ్ రానడే ఇత్యాదులందరును విశ్వవిద్యాలయముల పూర్వయుగమువారినియు వారికి సరిపోలువారు విశ్వవిద్యాలయయుగమున కనుపట్టలేదనియు వక్కాణించిరి. అందుకు వారు విశ్వవిద్యాలయ పద్ధతి క్రింద పరీక్షలు మిక్కుటము లగుటయు పరభాషాధారక బోధ తప్పక పోవుటయు కారణములనుటను స్పష్టముగానూచించిరి. ఇంతటితో వారు ఆగినవారు కారు. మన ప్రాథమిక విద్యాలయములు సంతృప్తికరస్థితిలో లేవని అచ్చటనుండియు ప్రజాసామాన్యాలకులముల కలిగించుటయవసరమనుటనునొక్క తెలియజేసిరి. పూర్వపు చాతశాలలును మక్తాబులును విద్యాభ్యాసమునకు ప్రజాసామాన్యమునకు బీదలు ధనవంతులను విభేదము లేక మిక్కిలి యుపయోగకారులుగా నుండిన వనియు వానిపద్ధతి నవలంబించి పాశ్చాత్యపద్ధతిలోని గుణముల నందుకోజేర్చి పనిచేయుట యవసరమనియు వాకొనిరి. దేశభాషల పక్షమునను దేశసంస్థల పక్షమునను నింత వివరించియు గూడ బిల్గామిగారు కర్ణుని విశ్వవిద్యాలయ శాసనము క్రింద ప్రాత యవగుణములు నశించిపోవు చున్నవను భ్రమయందు పడుట శోచనీయము. ఒక్క నిదర్శనము. ప్రాత ఎఫ్. ఏ. పరీక్షయొక్క ఫలములను ప్రస్తుతపు ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షలను పోల్చి అందుకంటే ఇందు తేరువారి సంఖ్య హెచ్చయినదనియు దీనినిబట్టి పరీక్షాగుణము తగ్గుచున్నదని ఎంచవలెననియు అట్లు తగ్గించుట న్యాయము కాదనియు మున్నగువాతలన్నియువ్రాయుచున్నారు. ఇది యెల్లయు విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకుల పక్షపు న్యాయవాది చేయవలసిన వాదముగా దోచుచున్నది గాని సయ్యద్ హుసేన్ బిల్గామి వంటివారు చేయవలసిన వాదముగా లేదు. మెట్రిక్యులేషను పరీక్ష ఏల ఎత్తివేయబడినది? క్రొత్త పద్ధతి ఏల నెలకొల్పబడినది? మెట్రిక్యులేషనులో పరీక్ష బరువు ఎక్కువగా నుండినదియు అనవసరముగా విద్యార్థులు పరాజితు లగుచుండి రనియు వారు విద్యాలయములో చూపునట్టి యభివృద్ధియు పరీక్షలో కనుబరచు ప్రతిభయు రెండును గణనలోనికి తీసికొనినయెడల అప్పులైనవారు ఉత్తీర్ణులగుటకు ఆటంక ముండదనియు ఆలోచించి కదా నూతనపద్ధతి ప్రచారములోనికి తేబడియెను. అట్టి సమయమున ఎఫ్. ఏలో 680గురు తేరినచోట ఇంటర్మీడియేటులో 686 గురు తేరినారనియు ఎఫ్. ఏలో 1087 గురు తేరినచోట 1241 గురు తేరినారనియు వ్రాసి నూటికి 74 గురు తప్పినను తప్పిదము గాదనుట మాకుం జూడ విచిత్రసిద్ధాంతముగా తోచుచున్నది. అయిన నవాబుసయ్యదు హుసేన్ బిల్గామిగారి యొద్దనుండి ఇంతకంటెను నెక్కువ దార్ఢ్యమునకై యెదురుచూచుట పొరబాటగునేమో. పౌరస్ర్య విద్యావ్యాపనకు విశ్వవిద్యాలయమువారు చేసిన ఏర్పాటులను స్థాపించిన పట్టములను మనవారు, ముఖ్యముగా మహమ్మదీయ సోదరులు, వినియోగించు కొనలేదని

చేసిన విమర్శయు వైవాతలతో సమానముగనే యున్నది. పండితులు, శిరోమణులు, మాల్వీలు అగుటవలన మనవారి గౌరవమైనను హెచ్చుమార్గములున్నయెడల సీమాటయనినను బాగుండును. ఐ. సి. ఎస్. లకు ప్రత్యేకోద్యోగములు దాచిపెట్టబడుచున్నవి గాని పండితులు, శిరోమణులు, మాల్వీలు కావలసివచ్చినచోటగూడ వారింకొకని పంచబట్టియే జీవించవలసి యున్నారు. వారికి అముఖ్యస్థానమే గతిగాని ప్రముఖస్థానము గతి కానే కాదు. తమ ప్రత్యేక పరిస్థితులచే ఇండియా కార్యదర్శి సభలో సభ్యత్వము న కెక్కిన బిల్గామిగారు ఇట్టి సందర్భములలో తమ సోదరులందరును ఉత్సాహము చూపి మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయపు మాల్వీలు కావలసినదనిన నేమిఫలము కలుగునో మా కర్థమగుట లేదు. విద్యార్థులలోని అల్లుడులను గురించి వ్యవహరించు నప్పుడు గూడ బిల్గామిగారు విసుగుచెందిన ముసలియాతని బామముడినే కనుపరచినారు. కాని స్వతంత్రభావబలమును స్పష్టికరించలేదు. విద్యార్థులను ప్రాత ఆక్సుఫర్డ్ కేంబ్రిడ్జి పద్ధతులనో మన ప్రాత కోదండము కుర్చీ పద్ధతులనో శిక్షించ వలసినదని వీరు చేయు సలహా ఇరువదియవ శతాబ్దమున నేమాత్ర మామోదమును బడయునో మేము వివరించి వ్రాయ నవసరములేదు. బిల్గామిగారు స్నాతకులకు రాజకీయాదర్శములను గురించియు ముచ్చటించువారై నిజముగా స్నాతకబోధసమయ మీ పనికి ఉచితమైనది కాదు. అందులోను వీరు చేసిన బోధ జీవితములో ప్రవేశించువారల కేమాత్రమును పనికి వచ్చునది కాదు. మన స్నాతకులలో ననేకులు ఇంకను విద్యాభ్యాసముననే కాలము గడపునట్టి వారుండురు. తక్కుంగలవారు పొట్టబోసికొను ప్రయత్నము ప్రారంభించువారై యుండురు. ఇట్టివారిని ఈ బీదదేశమున నావికా సైన్యవ్యయమున కున్న సాయము చేయుమనుటగాని యుద్ధముగమున భాగము కైకొను డనుట గాని అప్రస్తుతప్రశంస గాక వేరుకాజాలదు. బిల్గామిగారు స్వపరిపాలనను గురించియు ఎవ్వరిమాటలనో కరవుబెట్టినారు. మన యావనులు చందమామను త్రేచ్చియాయుడని రొడపెట్టరాదట! పరిణామము క్రమేపి జరుగున దట! మనలోనే లక్షలోపము లున్నవట. ఇవన్నియు తీరినప్పుడు మనకు రాజకీయ విముక్తి కలిగి ఏదో యొకవిధమైన స్వపరిపాలన యబ్బునట! ఇందుపై గూడ విమర్శ వ్రాయవలయునా? ఈ యభిప్రాయములను ఇరువదియవ శతాబ్దమున సరకుచేయనైన తగునా?

మదరాసు తుపాను.

ఈ సంవత్సరము మన దక్షిణ రాజధానికి మహోత్సాహముల సంవత్సరముగా నున్నది. కృష్ణా వరదలు తుంగభద్రా వరదలు మొట్టో ఆంధ్రదేశమును ముంచివేసినవని దుఃఖించుచుండ గనే ఈ నగరమును ఇందుకు దక్షిణమున కొంత దూరము వరకును అసామాన్యమైన తుపానుచే పీడింపబడినవి. ఇప్పటికి చేరియుండు వార్తలను బట్టి ఈ తుపానులో ప్రత్యేకముగా ప్రజల కెంత నష్టమైనదియును మదిపువేయుటకు రాదు. క్రమక్రమముగా గాని సంగతులు తెలియరావు. అయిన నిక్కడికి తెలియవచ్చిన సంగతులే గట్టిగుండెలను గరిగించునట్టివిగా నున్నవి. ఈ నగరములో బుధవా

రమురాత్రి విసరిన ఘంటామారుతమునకు స్వా
నుభవముచే తల్లడిల్లిన ప్రజానాథులను నట్లులుం
తము. విరిగిన కిటికీలు చెదరిన పూలచెట్లు ఎగిరిన
వస్త్రములు వీనినన్నిటి నొక్కవైపున వదలు
నము. వీనికంటెను నెంతో యెక్కువగు భీభత్సము
ఈ నగరమున సంభవించినది. దారులలో పడి
పోయిన చెట్లు అట్టే పడిపోయినవి. అవి పడుటలో
తెగిన తెలిపోను తంత్రులు ట్రాముతంత్రులు
కకావికలై పడియుండుట ననేకులు చూచియున్నా
రు. రేవులోజరిగిన కోలాహలము గుండె బ్రద్దలు
చేయు చున్నది. ఒక్క దీపస్థానము (త్రేలు
హాసు) తుట్రగా కొట్టుకొని పోయినది. అందులో
పనిచేయుచుండిన మువ్వరలో నొక్క శుమాత్రము
దేవుని కరుణచే తప్పించుకొన గలిగినాడు. అతని
తోడివా రిరువు రిప్పటికి తేలలేదు. బందరు సం
రక్షక కుడ్యము 15) అడుగులు పూర్తిగా చెదరి
పోయినది. ఇక బందరులో నట నట పడవలమీద
ను బిడ్డలమీదను నుండిన సామానుగతి చెప్పు
టకే విలులేదు. బేళ్లు బేళ్లే సముద్రములోనికి కొ
ట్టుకొని పోయినవి. భూమి సీమెంటుతో నాటబ
డిన రైలులు లేచి అటునిటు గాలిలో పారాడినవట!
అరులక్షల నష్టము కలిగినవట. చెదరిన ప్రాంతముల
సరిచేయుటకు రెండు సంవత్సరములు పట్టునట.
నాడే దక్షిణభింజియా మెయిలుబండి పాకాలవద్ద
గాలికి కొట్టుకొనిపోయి పడిపోయినవట. ఈవర్ణన
యంతయు వినవారలకు ప్రళయము మనవై బడి
నదాయేమి యనుభయము జనింపకపోదు. అయిన
నేమి చేయవచ్చును. ఆసర్వనియామకుని అనుజ్ఞ
యెనుట తలమొగ్గవలసినదే కాని మహాసత్వయు
తంబగు మానవయంత్ర మెన్నియును ప్రతిఘటించి
నిలువజాలదు గదా! ప్రభుత్వ స్థానమునకు నిప్పటి
తుపాను తాకిన ప్రాంతమంతయును మిక్కిలి దగ్గ
రనే యున్నది కావున నిందువిషయమున పై
నను సత్వరముగా సంగతులు తెలిసికొని తగిన
ప్రతీకారము లొనర్చుటకు ప్రభుత్వమువారు పాటు
పడుదురు గాక యని కోరుచున్నాము. తీరభూమి
నెన్ని గ్రామము లీ తుపానున కెంత యలజడి బడి
నవ్రా శీఘ్రకాలముననే తెలియవచ్చును గాక
యని ఎదురు చూచుచున్నాము.

అబిసినియాలో కుట్ర.
జర్మనీవారు మిత్రమండలిని కేధించుట కొరకు యుద్ధ
మునకు ముందే ఏర్పరచిన కుట్రలు ఇంకను ఇప్పటికిని బయ
లుపడుచుండుట చిత్రము. అబిసినియా ఈజిప్టునకు దక్షిణము
న ఆఫ్రికాలోనుండు దేశము. అచ్చట మిత్రమండలికి సంబం
ధించిన రాష్ట్రముల ప్రతినిధులు కొందరున్నారు. వారిని చం
పవలసినదని యొక యేర్పాటు చేసినారట శత్రు వర్గ
ము వారు. అబిసినియా స్వదేశ జాతీయ లోకం త
లక్కున దగ్ధావారిని చెప్పులువిజచి ఆ పని కి పురి కొల్పి
నారు. ఇటాలియా ప్రతినిధి మందరమువద్ద పోట్లాట ప్రారం
భించినారు. ఇటలీయంత్రపై గుండు పారినది. అని తప్పినది.
అబిసినియావంత్ర తమకీ అల్లరిలో భాగము లేదని తుమాపణ
చెప్పుకొనుటకు వచ్చినారు. కాని జర్మనీ కుట్రకారులు ఊర
కుండలేదు. అబిసినియా చక్రవర్తి నే వలలో నేసికొనినారు.
అతని కొక మహమ్మదీయకన్యను కట్టిపెట్టినారు. ఆమె తు
క్కి-పక్షపాతి కాబోలు. ఆమె ముఖముగా జర్మనీ తన బలము
చక్రవర్తివద్ద హెచ్చించుకొన తలపెట్టినది. కాని దేశము
లోని ప్రముఖు లీ పనిని సాగనియ్యలేదు. వా రెల్లరు నేకమై
చక్రవర్తిగారిని పదభ్రష్టుని చేసినారు. మిత్రమండలి పక్ష
పాతి యగుటఫారాజుమారుని చక్రవర్తి నొనర్చినారు.
కాని పదభ్రష్టుడైన చక్రవర్తి తండ్రి సామాన్యుడు గాడట!
అతనిద్వారా అల్లరులు పాడగట్టవచ్చునట! అబిసినియా
మూలకముగా ఈజిప్టులో కలవరము కలిగించవలయు నని
కాబోలు శత్రువుయొక్క యుద్దేశము. ఇట్టి యుద్దేశము
తెక్కడపాగును. ఈపిల్లయల్లరులచేతవా నేటి మహాసంగ్రా
మ దావానలసముద్రమున నీది దాటజూచుట!

దేశీయ తంత్రీవార్తలు

(0)

[మా విలేఖకుల వద్దనుండి]

సింలా

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్త.

ధిల్లీ, నవంబరు 23:— 18 తేదీనాడు ఇండియా కా
ర్యదర్శిగా రంపిన ఈ క్రింది తంత్రీవార్త రాజప్రతినిధి గారి
కందినది.

బ్రిటిషు వైస్ర్యములు బ్యూమాంటు హేమెలన కీశాన్య
భాగమున విశేషభాగము నాక్రమించుకొని బ్యూకోర్టును
దాటి యుత్తరమునకు బోయెను. అంకరునకు దక్షిణమున గ్రాం
డుకోర్టువరకు గూడ బ్రిటిషు దళము లాక్రమించుకొనినవి.
13 వ తేదీనుండి 6982 గురు శత్రువులు బంధింపబడిరి.

ఢ్రాంచిరణరంగమున డియూమాంటి కోటను పట్టుకొ
నుట కొక ప్రచండ ముట్టడి తప్ప మరేమియు ముఖ్యమైన
సంగతులు జరుగలేదు.

గెలిషియాకు ఆగ్నేయ మూల నిదివరలో శత్రువులా
క్రమించుకొనిన స్థలములనుండి రష్యన్లు వారల తరిమివేసిరి.
మంచి విశేషముగా వరియుటవలన రాధారులేమియు బా
గులేవు. దక్షిణ బ్రాన్సిల్వేనియా రణరంగమునుండి కొండమా
ర్గములదాటి జర్మను ఆస్ట్రీయను దళములు వల్గావియను పల్లపు
ప్రదేశములలోనికిబోయి, మైర్టాఫైయూర్ యుద్ధానంతరము
డియూలిల్ హూటుల మధ్య రుమేనియను వైస్ర్యములను భయం
కరయుద్ధమున నోడించి ఆగోస్వాక్రయోవాల రెయిల్వేమార్గ
మును జేరిరి. మరియు కోటరు టర్కరాధారికి దక్షిణముగా
బోయి గాలిమానెట్టిని దాటి నూయిసికి బోయిరి.

మొనాస్టరు నాక్రమించుకొనుటలో ఢ్రాంచి సెన్సి
యను వైస్ర్యములు విశేషవిజయము నొందినవి.

మ్యూహానదీతీరమున తా మాక్రమించుకొనిన స్థలమును
దృఢపరచుకొని బ్రిటిషు వైస్ర్యములు ముందునకు నడచుచున్నవి.

II

ధిల్లీ, నవంబరు 23:— 21 వ తేదీగల ఈ క్రింది తంత్రీ
వార్త హిందూదేశ కార్యదర్శిగారి యొద్దనుండి రాజప్రతినిధి
గారికి వచ్చినది.

ఆంగ్ల పరాసు రంగములు.

ఆంగ్ల పరాసు రంగము లందు ఫిరంగి యుద్ధము తప్ప
విశేషము లేమియు లేవు.

ఇటలీ రంగము

ఆస్ట్రీయనులు కారోస్పర్థముపై ఇటలీవారి స్థానము
లను ముట్టడించి ఒక కందకమును మాత్రము పట్టుకొనిరి. ఇతర
స్థలములందు వారిప్రయత్నము లన్నియు వ్యర్థమైనవి.

రుమేనియా రంగము

ఒగోస్వాక్రయోవాలయందు జర్మనుల విజయమును
గుర్చి యేమియు దెలియరాలేదు.

బాల్కను రంగము

సెర్వియనులు మొనాస్టరుదాటి శత్రువులను వెంబ
డించుచు ఉత్తరమునందున్న కొన్ని గ్రామములను పట్టుకొనిరి.
సెర్వియను మేసిడోనియాను దత్తిపురాతనస్థానముగ మొనా
స్టరును మఱల నశేషముకొనుటకు మనము గర్వింపవలసి
యున్నదని సెర్వియనులు ప్రకటించిరి.

వగ్నాపాతము.

సింహా, నవంబరు 23:— నేటి దినముదయము 2 గంటల
కొక తుపాను బంగాళాఖాతమునుండి మదరాసు సామీప్యము
న దేశములోనికి వ్యాపించినది. తంత్రీమార్గము విచ్చిన్నమగు
టచే వగ్నాపాతసమాచార మింకను తెలియకలసి యున్నది.
అయినను మదరాసులో నాలుగుఅంగుళములును, నెల్లూరులో
3 డుఅంగుళములును కడపలో ఒక అంగుళములును వర్షించిన
టుల తెలియుచున్నది.

దక్షిణ హిందూస్థానము.

స్వరాజ్యసమితి శాఖలు.

రాష్ట్రీయకార్యదర్శి.

ధర్మవరం, నవంబరు 24:— ధర్మవరం, మంట్రిమడ్డి, శే
రూరు, గొట్లూరు, రామగిరి పురములందలి స్వరాజ్యసమితి
శాఖలు గాడిచెల్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారిని ఆంధ్రరాష్ట్రీ
య కార్యదర్శిగా నెన్నుకొనెను.

మైసూరు వార్తలు.

బెంగుళూరు, నవంబరు 23:— మైసూరు విశ్వవిద్యాలయపు సెనేటు సభయందు మరియొద్ద సభ్యులు నియమింపబడిరి. వారిద్దరును సంస్థానమునందు విద్యాభివృద్ధి నభిలషించువారు. ఇద్దరును తమ తమ జాతీయప్రతినిధులు మైసూరు డే పూట్రి కమిషనరు కె. మాధనుగారును, మైసూరు శాసనసభ్యులు సభికులు ఎం. బసవయ్యగారును ఈనూతన సభ్యులుగా నుండుట సంతోషకరము.

తుముకూరు డెప్యూటీ కమిషనరు కె.చాండీగారికిక్రిస్టమును, క్రొత్త సంవత్సరాది సెలవులతో 15 దినము లధికముగ సెలవీయబడెను.

శివగిరి రాణిగారి మరణము.

తిరునల్వేలి, నవంబరు 23:— శివగిరి రాణి చాల కాలము నుండి వ్యాధిగ్రస్తురాలై యుండి ఈ ఉదయము కాలధర్మము నొందినది. ఈ మెకుమారుడును రాజును రెండు సంవత్సరముల క్రిందట చనిపోయెను. పుత్రవియోగమును, కేసుల వలన బాధయు ఆమె మరణమును క్లిష్టముగ గలిగించెను. ఆమె యుద్ధమునకు సామ్యు విశేషముగా నొసంగెను.

బెంగుళూరు వార్తలు

బెంగుళూరు, నవంబరు 23:— గత ఆగస్టు 4 వ తేదీని గాల్ కాబ్ గారి నూచనమువలన బెంగుళూరులోని క్రైస్తవ దేవాలయములందు ఇంచుమించుగా పా 352-11-10 మొత్తమును గూడజేసి జర్మనీలోని బ్రిటిషు ఖైదీల యుపయోగము కొరకు చెల్లీకి పంపిరి. ఆ మొత్త మందినట్లు చెల్లీనుండి ఉత్తరము వచ్చినది. ఈ సామ్యును ప్రస్తుతము పట్టుకొనబడిన ఖైదీలకు వినియోగించి వారికి తోడ్పడుదుమని చెల్లీలోని వారు వ్రాసిరి.

బాంబాయి

తెలకుగారు “మెయిలు” పత్రికపై కేసు తెచ్చుట.

పూనా, నవంబరు 23:— బొలంగూర్గు తెలకుగారు “మదరాసు మెయిలు” సంపాదకున క్రింది నోటీసునంపిరి. నవంబరు 10 వ తేదీనాటి “మదరాసు మెయిలు” దినపత్రికలో నాల్గవ పేజీయందు “తెలకుఅపిలు” అను పేర్ల క్రింద వ్రాయబడిన యుపసంపాదకీయములో నామీద కొన్ని నిం దావ్తములగు వాక్యములు వ్రాయబడిన సంగతి నాకు తెలియజేయబడినది. అందు విశేషభాగము నక కలంపైనున్నాలోలుగారు వ్రాసిన “హిందూదేశమునం దలజడి” Unrest in India) అను పుస్తకము నాధారము చేసికొని వ్రాయబడినటులున్నది. ఆ పుస్తకములోనా కొన్ని యసందర్భపు వాక్యముల వ్రాయుటచే నేను వానిపై లండనునగరమందలి, కింగ్సుబెంచి డివిజనులోని యుత్తమ న్యాయస్థానమున మానసస్థాభియోగమును దెచ్చివినని నీవెలుగుకుండ వచ్చును. ఆదావాయింకను వాయిదాలోనే యున్నది. అట్టి సందర్భములో నీవు మఱల నటువంటి యమర్యాదపు సంగతులనే ప్రకటించు అసందర్భముగను ఆ న్యాయముగను ఉన్నది. నేనీసంగతిని త్వలోనే నాన్యాయవాదులకు చెప్పి వారు చెప్పినటుల నడచుకొన నున్నాను. ఈలోపల నీవ్రాసినవలన గలిగిన సందర్భాసందర్భముల నెఱిగి నీవు తగుమైన దిద్దుబాటులచేసి కొనుటకును మానుటకును నీవాలోచించుకొనుట కి నోటీసును నీకంపితిని!!

ప్రొఫెసరు రామమూర్తిగారు

ఇండియన్ హెరక్యులేస్ అనగా భారతీయ భీముడు అని ప్రసిద్ధిజెందిన కోడి రామమూర్తిగారు నవీనచమత్కార విద్యాప్రవీణులగు నూర్గురు మందితో చెన్నపురికి విచ్చేసి శ్రీ మెట్టూరు ప్రభుప్రభిగార్ల ఆదరణక్రింద 1916సం॥ డిశంబరు 6 వ తారీఖునుండియు రెండు వారములు చెన్నపురి ఎస్టేబ్లిమెంటునందు ప్రదర్శన విచ్చేదరు. ఆ నాడు శ్రీవారలు కూడ దయచేయుదురు. ఆ నాటి సామ్యు మద్రాసు యుద్ధనిధి కియ్యబడును. ఇకను వీరు ఈ ప్రాంతముల తమ ప్రదర్శనమును జరుపరు. టిక్కెట్లు, మద్రాసు వెస్టు అండుకో, వారివద్ద దొరకును.

ఎర్రవా మహా సంగ్రహము

మరల జర్జనుల దురాగతము-బ్రిటానికా వైద్యశాలానౌకను ముంచుట

బ్రిటిషు రాయలు నౌకాదళశాఖ-ప్రభుమంగ్రామము

0000000000000000

బాల్కనురంగము-సెర్వియావారి పురోగమనము

0000000000000000

రుమేనియా రంగము-వాల్చియా పరిసరము: విష సస్థితి.

0000000000000000

(రైలు రు 5 జన్మి.)

ఇంగ్లాండు

ఒక ఆసుపత్రి నౌక ముంచబడుట.

లండను, నవంబరు 22:-“బ్రిటానిక్” అను ఆసుపత్రి నౌక నవంబరు 21 వ తేదీన గనికి సగిలియో లేక టూర్బిడో వలన బెబ్బినియో మునిగినది.

తరువాతివార్త.

లండను, నవంబరు 23:-“బ్రిటానిక్” నౌకయందు ఎవ్వరికిని గాయములు తగలలేదు.

జలాంతర్గాములు ముంచుట.

లండను, నవంబరు 23:-“బ్రిటానిక్” అను ఆసుపత్రి నౌక సెల్లోనికాకు పోవుచుండెను. దానియందు ఉపచారిణులును, వైద్య సేవకులు నుండిరి. జీవీవియొద్ద రెండు సముద్రాంతర్గాములు దాని నెదుర్కొని ముంచివేసినవి. దానిలోనివారి కెవ్వరికిని గాయములు తగలలేదు.

రస్సియా గారి ఏర్పాట్లు.

లండను, నవంబరు 23:- ఆహారపదార్థము అధికముగా పాజువేయ కుండుటకును, చక్కెర ఉపయోగమును తగ్గించుటకును రస్సియనుగా రేర్పాట్లు చేసినది ప్రకటింప బడినది.

మంత్రివర్గమువారి సభలు.

లండను, నవంబరు 23:- మంత్రిమండలివారు వేరువేరుగ ఆంగ్ల దేశపు ముఖ్యపట్టణములకు బోయి ప్రజా సమావేశములను జరుపుట కేర్పాట్లు చేయబడినది.

రాబర్టు సెసిల్ ప్రభువు బ్రిష్టల్ పురమునందును, లెస్టర్ నుండి బర్మింగ్హామను, మెక్లిన్స్టాక్ గారు లీస్టర్ నుండి, కర్జును గారు లివర్పూలు నందును, సామ్యుయెలు గారు న్యూకాస్టిల్ పురమునందును, హెండ్లెస్సెస్ గారు నార్తంప్టోక్ పురమునందును సభలు జరుపుదురు.

ఫ్రాన్సు

ఆంకరునదివద్ద బ్రిటిషు విజయము

రాయలు నౌకాదళశాఖవారి పరాక్రమము.

లండను, నవంబరు 23:-18-వ తేదీన రాయలు నౌకాదళశాఖవారు విశేష విషయస్థితియందు జూపిన పరాక్రమమును వైట్ నుండుము హెడ్క్వార్టర్స్ వుండి విశేషముగ వర్ణించియున్నాడు. వారిలో ననేకులు ఇంగ్లాండు నందలి ఉత్తర దేశములు. ఆంకరునది సమీపమునందును తమ కందకములవిడచి, ఉదయము దట్టమైన చుంచుకురియు చుండగా ఎనిమిది అడుగుల ఎత్తునను నలువదియడుగుల పరిమాణమున గలిగిన ముళ్ళతీగె యావరణము నీలుగాదాటి జర్జనుల కెదురెట్టి రంగము నాక్రొసించిరి. అంతటనా సమీపముననే బ్యూకోరుకొండవద్ద నుండి జర్జనులు మూడుముఖముల నుండి వారిపై దాడిచేయు మును తురిపించిరి. ఆ నౌకాదళశాఖవారు రైలు పైకి బోవుచుండిరిగాని యిరుప్రక్కల శత్రువులచే నాక్రొసెంపబడిరి. అంతట వారిదిగరలో జయించియుండిన కందకములతో దాగియుండిరి. వారిని కాపాడుటకు రాత్రినను సుమున నాయుధములను మోతురు లంపబడినవి. అందులో నొకటి సర్వములకుని కొండవెక్కి వాయుగుండు తావును సమీపించును. అంతట జర్జనులు కయవడి తెల్లజెండానెత్తి పరాభయమును గాంచుటకు బొంతును జూపిరి. మరునాడు నౌకాదళశాఖవారు శత్రువులపై తురికి పదియేడు వందలయందలి శత్రువులను బంధి కృతులుగా జేసిరి.

నౌకా విమానములు

లండను, నవంబరు 23:- 22-వ తేదీన మన నౌకా విమానములు జీబ్రల్టర్ నందలి దాడినలిపి డిస్ట్రాయరులమీదను నావలమీదను బొంబులు వేసెను.

ఎడ తెగని ఫిరంగియుద్ధము.

పారిసు, నవంబరు 23:- నిన్నటి సాయంకాల మీ క్రిందిన గ్రహాసము వచ్చినది. రణరంగమునందు విశేష భాగము నందును, ముఖ్యముగా వాక్సు, డోనామంటులవద్దను ఫిరంగి యుద్ధము ఎడ తెగకుండ జరుగుచున్నది.

శత్రువుల దాడి

బ్రిటిషు ఆకాశవిమానముల యుద్ధము.

లండను, నవంబరు 23:- జనరలు సర్ డగ్లసు హే గుగారు నిన్న రాత్రి యిటుల చెప్పిరి:- నిన్న రాత్రి మోర్టారులైచి ముట్టడి భయంకరముగా సలిపిన పిమ్మట శత్రువులు వైట్ నుండుము ఎల్లీకి ఆగ్నేయమున నుండు మన రణరంగముపై రెండుమారులు దాడివెడలిరి. 26 గురు పైనికులు కన్నించుచున్నారు. మన విమానములు రెండువేలవేలను అచటి ఎగుమతి వస్తువులను తాకినవి. మన యంత్రములు మరలినవి.

జీబ్రల్టర్ మీద విమానముల దాడి.

లండను, నవంబరు 23:- నవంబరు 22 వ తేదీన మన నౌకా విమానములు జీబ్రల్టర్ నందలి విమానశాలలమీదను, డిస్ట్రాయరుల నిలయములమీదను బొంబులను వేసెను. ఒక డిస్ట్రాయరుకు బాగుగా చెబ్బు తగిలినది. విమానశాలలకు విశేషమగు నష్టము గలిగినది.

లండను, నవంబరు 23:- హెబ్బూర్ లెర్ని సమీపమున ఆంకరునది యిరుపార్శ్వములందును క్రొత్తగా నాక్రమింపబడిన మన రణరంగముపై శత్రువులు తుపాకి గుండ్లను వర్షించిరిని జనరలు ఫర్డునాన్ హేగ్ గారు చెప్పుచున్నారు.

ఇటలీ

శత్రువుల ముట్టడులు

శత్రువులు తరిమివేయబడిరి.

లండను, నవంబరు 23:- ఇటాలియను యుద్ధోగ్గీయ వార్త యిటుల చెప్పుచున్నది. శిరోష్ఠిస్థితి యేమియు బాగులేదు. ఆస్టికోలోయయందు శత్రువులుజేసిన బలసానపు ముట్టడులనుండి వారిని తరిమివేసితిమి.

బాల్కను

రోమేనియా స్థితి.

లండను నవంబరు 22:- రోమేనియా వాస్తవముగా విషయ స్థితి నొందినది. వెర్సియోరోవా, వల్కె, రాట్కను కనుచులనుండి శత్రువులు ఒక్కమారుగా రుమేనియనుల మొదటిసేనపై బడనున్నారు. ఈ విషయమున నందరికిని అత్యాతురత గలదు. వలేషియా యొక్క పశ్చిమభాగపు జిల్లాలను క్రయోవాపురమును గూడ వదలివేయవలసి యున్నాడు. మంచిపంటపండు స్థలములలో ముఖ్య భాగము నందు క్రయోవాపురము గలదు. క్రయోవాపురము దానూబుకు 30 మైళ్లు ఉత్తరమున నున్నది. ఫాల్కను హేమ ఆ ప్రదేశము ముఖ్య వచ్చినయెడల రుమేనియా పశ్చిమభాగము భేదింపబడును.

వలేషియా యందు ఇకముందు జరుగు యుద్ధమునందు రోమేనియనులే జయించుదురని లండనునందలి రోమేనియనులను కొనుచున్నారు. రష్యను సేనలు వలేషియాను జేరుచున్నవి.

గ్రీసునందు మిత్రమండలి విజయము

ఏథెన్సు, నవంబరు 23:- పరాసు నావికోద్ధోగ్గులు ఫిలాప్పొనీసును రైలువేస్తేషను నాక్రమించుకొనిరి.

బల్గేరియా రాజుగారు.

లండను, నవంబరు 23:- బల్గేరియా రాజు ఫెర్డినాండు గారు కన్స్టాంజాకు వచ్చిరి తెలియుచున్నది.

సెర్వియనుల విజయములు

శత్రువుల నష్టములు.

లండను, నవంబరు 23:- ఒక సెర్వియను ఉద్ధోగ్గీయ ప్రకటన మిటుల తెలుపుచున్నది:- నిన్నటిదినమున సెర్వియనులు తమ ముట్టడులు విజయవంతముగ నెరవేర్చుచున్నారు. బ్యూడిమెరీ గ్రామమును ఆచుట్టుప్రక్కలనుండు కొండలను వశముజేసికొని శత్రువులకు విశేషనష్టమును కలుగజేసిరి. మేము 186 మ జర్జనులను 300 మంది బల్గరులను పట్టుకొంటిమి. మిత్రమండలివారును విజయము లగుచున్నారు.

జర్మనీ

సివిలియనులు సైన్యమున జేర్చుకొనబడుట.

లండను, నవంబరు 23:- బెర్లినునందు దిట్లు ప్రకటింపబడినది. సివిలియనులను నిర్బంధమున సేనలో జేర్చుకొనుట త్వరపు ప్రకారము 17,60 సంవత్సరములకు ఈడుగల సివిలియనులందఱును సేనలో జేరవలయును. తప్పించుకొనువారు కారాగృహమున నుంచబడుదురు లేక 500 పానుల జుల్కానా విధింపబడును. నవంబరు 25 వ తేదీన రీస్ స్టాక్ జరుగవలెనని ఆకస్మికముగా ప్రకటించిరి.

ఆఫ్రికా

ఆఫ్రికాచక్రవర్తి అంతరక్రియలు

వియన్నా, నవంబరు 23:- ఫ్రాన్సిస్ జోసెఫ్ గారి కశేబరమును నవంబరు 30-వ తేదీన భూస్థాపనము చేయుదురు. 28, 29 వ తేదీలలో ఆశీరమును హాఫ్ బర్గ రాజస్థానమున నుంచుదురు.

తూర్పు ఆఫ్రికా

శత్రువులు తరుముబడుట

శత్రువులు తుపాకులవిడచి పరుకెత్తుట.

లండను, నవంబరు 23:- తూర్పు ఆఫ్రికా నుండి ఒక బ్రిటిషు ఉద్ధోగ్గీయ సమాచార మీక్రిందిసంగతిని తెలుపుచున్నది. నవంబరు 12 వ తేదీ మొదలు 14 వ తేదీవరకును 400 మందిగల ఒక శత్రు సైన్యము మూడు తుపాకులతోడను, ఎనిమిది మగుతుపాకులతోడను ల్యూవెంచీ వద్ద యుద్ధము చేయుచుండెను. 18 వ తేదీన రెండు బ్రిటిషు సైన్యములు ల్యూవెంచీనితాకబోవునప్పుడు శత్రువులువారల జూచి తుపాకుల విడచిపరుకెత్తిరి. నలువదియేడుగురు శత్రువైనికులు చంపబడిరి.

బెల్జియము

బెల్జియము కిప్పము.

అంస్టర్డామ్, నవంబరు 23:- బెల్జియముదేశము జర్మనులకు ప్రతి నెలకు చెల్లింపవలసిన కప్పమును 400 లక్షల ఫ్రాంకులనుండి 500 లక్షల ఫ్రాంకులవఱకు హెచ్చు చేసితిమని బెల్జియము గవర్నరు జనరలు ఆజ్ఞాపించెను.

స్విడను

ట్యూటను నార్వీజియనుల సందిగ్ధావస్థ

స్విడను ల చర్య.

స్టోకుహోము, నవంబరు 23:- ట్యూటను నార్వీజియనుల సందిగ్ధావస్థలో నున్నారని తెలుపుచు “డాక్ బ్లాడ్” పత్రిక ఇటుల చెప్పుచున్నది. 1864-వ సం॥ను భయంకర చర్యను జ్ఞాపకముచుకొని స్విడను నార్వీజియనుల నవలంబింపబోదు.

బంగళము

కార్తికేలు ప్రభువుగారి యుద్ధోగ కాలము
అధికము జేయగోరుట.

కలకత్తా, నవంబరు 23:— కార్తికేలు ప్రభువు గారి యుద్ధోగ కాలమును మరికొన్ని దినములవరకు సాగింపవలయునని దొర తనము వారిని కోరుటకు కలకత్తా షేర్షి గారికా సభ నా హ్వనించిరి. ఆ సభ డిశంబరు 1వ తేదీని సమావేశమగుటకు నిశ్చయింపబడినది. షేర్షి గారు కోరిన విజ్ఞాపన పత్రమున మూర్ఖదాబాదు నవాబుగారు నవాబు హబిబుల్లాగారును, ఎస్.పి. సింహా, సురేంద్రనాథ బెనర్జీ మోతీలాలుఘోషా, సర్ రామ్ బిహారి ఘోషాగార్లు మొదలగు నాయకులును, అనేకమంది హిందూ మహమ్మదీయ మహారాజులును, రాజులును, ఇతర శాసన సంఘ సభ్యులును చేరవల్సివేసియుండిరి.

బెంగాలువర్తక సంఘము.

కలకత్తా నవంబరు 23:— కలకత్తా మోటారు కిరంగి సముదాయమునకు తగిన పరికరములగుర్తుటకు తగిన చందాల వేర్పాటుచేసినది కలకత్తా వర్తక సంఘము వారు. కర్మలందలిని గోరగాటర్లు మారి సమర సేవనీవారు సంఘ కార్యదర్శి కిటులవ్రాసిరి:— గోగ్రంథాలకును దెబ్బలు తగిలినవారికిని అధిక చికిత్సాసమపాయలు చేయుటయు, వైనికుల కధిక సదుపాయముల గల్పించుటయు, యుద్ధము వలన నేలాగునైన బాధ నొందుచున్న వారికి సహాయము చేయుటయు అన్ని సమయములందును ముఖ్యముగా నీ యుద్ధమందును నవశ్యక కర్తవ్యములు. పానికే చందాలవసరముగా నుండును. ఈవిషయమున జనులందఱి వద్దనుచందాల మూలముగవసూలైన ధనమంతయు నిట్టిసత్కార్యముల కేవినియోగింపఁజేసెను. యుద్ధమునకువలయు సామగ్రినిరాజుగారికి వలయు వైద్యములను సమకూర్చుట కీధనము చుపయోగింపఁబడును. అది దొరతనమువారి పని. అందుచే నీయుద్ధమునకు మేమేమియు సహాయము చేయవలయుదులకు మిగుల చింతిల్లుచున్నాము.

పంజాబు

పంజాబు

పతానుల దోపిడీలు.

లాహోరు నవంబరు 23:— గత కొలది దినములలో పతానులు మూడు పర్యాయము దోపిడీజేసినటుల తెలుపబడినది. అట్టి ఐదో జిల్లాలో మాస్సాను అట్టి సమామమున నొకదోపిడీ జరిగినది. అందు ఎనభండుగురు పతానులుండిరి. ఒకడు పట్టువడియెను. పిమ్మట ఒకటిరెండురోజులలోనే జమానాసంస్థానములో మిర్యాదు వద్ద పరియ్యుకదోపిడీ జరిగెను. అందు 50 గురు పతానులున్నటుల తెలుపబడినది. ఆ దోపిడీ జరుగునపుడు దొమ్మి యుద్ధము జరిగెను. అందు ఒకపతానుడు మరణించెను. నలుగురు గాయములు తగిలినవి. మరి కొలదిదినములలోనే గుజ్రానువాలా జిల్లాలో కొట భవానీగ్రామమున నొకదోపిడీ జరిగినది. ఇందును పతానులే పనిచేసియుండిరి. గోపాలదాసు ఖాత్రిగారి యిల్లు ముట్టడింపబడి వెట్టెలును, నగలును తీసికొనబడినవి.

ఫెరోజీషాపూరు హత్యకేసు.

లాహోరు, నవంబరు 23:— మొదట అమెరికానుండి వచ్చిన వారు 7 గురు ఒక జయిలుదారుని ఒక సబు ఇన్స్పెక్టరుని హత్య చేసినందులకు వారికి మరణశిక్ష విధింపబడినది వారిలో నూర్జును అను నతడు పారిపోయెను. అతని నిపుడు పట్టుకొనిరి. ఫిఫ్తకోర్టువారికి మరణశిక్షను ఖాయపఁచిరి. ప్రీటీ హత్యకేసులో వారేయుత్తరపుటనుగూడ నియ్యలేదు.

సంక్తయరాష్ట్రములు.

పశ్చిమోత్తర పరగణాలు

రాజప్రతినిధిగారు క్రొత్తహోల్లను తెరచుట
అలహాబాదు, నవంబరు 23:— ఈ నెల 27వ తేదీని ఉదయము నెవల రెయిలు బండిలో రాజప్రతినిధిగారు రాదినముననే క్రొత్త హోల్ల భవనమును తెరచెదరు. రాజప్రతినిధిగారును, మెయ్యునెర్ల ప్రభ్యిగారును, గౌ. జోషి, అనిధేశ్వర ప్రభ్యులును, లెఫ్టి నెంటు గవర్నరు, మెయ్యెను దొర సానిగారిలతో గలసి దొరతనపు గృహమున భుజించెదరు. 10

గంటల కవటినుండి మోటారుబండిలో బయలుదేరి రాజప్రతినిధిగారు ఆ హోల్లకు బోయెదరు. పిమ్మట రాజప్రతినిధిగారి పరివారము కలకత్తాకు బోయెదరు. రయిల్వేస్టేషనునకు వచ్చుటయు బోవుటయు సాధికారములు కావు.

ఆకస్మిక మరణము

లక్నో సభ.

లక్నో, నవంబరు 23:— పండిత విష్ణునారాయణ ధరుని మరణమునకును రాయ్ బహదూరు పండిత అశోక దయాశుని మరణమునకును చింతించుచు లక్నో పురజనలు సభలు జరిపిరి. గౌ. రాజా సర్ ఆలి మహమ్మదులుఖాన్ గారు తమవిచారమును దెలుపుచు మొదటి యుపపాదనమును గావించిరి.

బి. జె. ఘోషాగారిపై నభియోగము.

అలహాబాదు, నవంబరు 23:— వారణాసిలో నివసరకు దొరతనమువారి న్యాయవాదిగా నుండిన జోగేంద్రనాథ ఘోషాగారు క్రమముగా ప్రవర్తించినటుల పర్యాదు చేయబడిన కేసు నేటిదినము అలహాబాదు హైకోర్టులో ముఖ్య న్యాయమూర్తి సర్. పి. సి. బెనర్జీగారు విచారణకు వచ్చెను. ప్రాసిక్యూషను తరపునవచ్చిన వైలిసుగారు మొదట నారోపించిన దోషమేమన ఆపకీలుగారు కోర్టు ఆఫ్ వార్డుస్ వారికి సంబంధించిన రూ 98-14 ల మొత్తమును హరించెను. రెండవదేవున ముద్దాయి రూ 400 ల నవహరించెను. కోర్టు వారివద్ద నుండి రూ 1177 - 14 - 7 లను తీసుకొని అందు తాను చెల్లించిన రూ 65 - 12 ల మొత్తమును తీసివేసి, రూ 712-2-7 లను కోర్టుఆఫ్ వార్డుస్ సంరక్షణలోనుండిన వైలివాక్ రాధాకోయిరి అనునామె స్వంత ఏజెంటున కిచ్చి వేసి మిగతా రూ 400 ల నవహరించెను. ఆ మొత్తమునకా ప్రోమిసరీ నోటును ప్రాసియిచ్చినటుల ముద్దాయి వాదించుచున్నాడు. కేసు విచారణలో నున్నది.

ధిల్లీ

హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారి స్వదేశసభ్యుడు

బాంకీపూరు, నవంబరు 23:— రివిన్యూబోర్డుసభ్యులగు మాడ్ గారు హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారి సభ యందు ఆంగ్లదేశపు సభ్యులుగా నుండురు.

మూల్తాను స్త్రీమరు.

బొంబాయి, నవంబరు 23:— మూల్తాను స్త్రీమరు రింగ్స్ షు మెయిలు తేపాలతోడను 300 ల ప్రమాణికులతోడను నిన్నటి దినము బొంబాయి చేరినది. ఆ ప్రయాణికులలో సర్ కృష్ణగుప్తాగారును, సర్ డేవిడుగారును ఉండిరి.

సర్ కృష్ణగుప్తాగారు

మాంటేగు ప్రభువుగారును, సర్ కృష్ణగుప్తాగారును మెయిలుస్త్రీమరులో నిన్నటిదినము బొంబాయిలో దిగిరి. వారు వెల్లిండ్లన్ ప్రభ్యి ప్రభువుల అతిథులుగా నున్నారు.

తపాలా నోటీసు:— ఇంగ్లాండునకు బోవు స్త్రీమరు 27వ తేదీని గాని బొంబాయినుండి బయలుదేరుదు. అందుచే 25వ తేదీనాడు ఇంగ్లాండునకు బోవలయు రిజిస్టరుకాని తపాలా తీసికొనిపోవడును.

వృత్తాంత లేఖలు

(౧)

బెజవాడ వార్తలు.

(మా స్వకీయ బలేఖరి యొద్దనుండి)
మృగనిసాలిటి.

బెజవాడ నవంబరు 22:— ఈసంవత్సరము నెవ్రెంబరు నెలలో జరిగిన ఎన్నికలలో కొన్నిటిని ఆక్షేపించుచు వెట్టిబడిన అట్టి లను జిల్లాకలెక్టరుగారు విచారించిరి. 4వ వార్డు ఎన్నికను రద్దుపరచి మిగిలినవాటిని ఖాయపరచిరి. ఈనాలుగవ వార్డుకు మ.రా.రా. చల్లపల్లి లక్ష్మీనరసింహము పంతులుగారు క్యాండిడేటుగానుండ నిశ్చయించుకొని దరఖాస్తు సంప్రకాసిరి. దరఖాస్తుతేదీ నాటికి మునిసిపాలిటీవారు ఓటర్ల జాబితాను అచ్చువేయించని కారణమున ఎవరు ఓటర్ ఎవరుకాదో తెలియక ఇద్దరు బి.ఏ. లచేత దస్కతు చేయించి పంపిరి. పిరిద్దరిలో ఒకరు ఓటర్లు కాదని ఆదరఖాస్తును త్రిప్పివేసిరి. తిరిగి మరియొక ఓటరుచేత దస్కతు చేయించుకొని వచ్చునది 5

గంటలకు నైగా కొన్ని నిమిషములయ్యెను. ఈకొద్దిపాటి ఆలస్యమును కారణముగ చేసికొని ఆదరఖాస్తును వైరుమక గారు అంగీకరించి యుండలేదు. అటుల అంగీకరించకపోవుట నరిగా లేదనియు, తిరిగి ఎన్నిక జరుగవలయుననియు, కలెక్టరుగారు ఉత్తరువు నిచ్చిరి. ఈవాడుకు ఇష్టము ముగ్గురు ప్రయత్నించుచున్నటుల తెలియుచున్నది. 1 వడ్డనున్నాటి ఆస్పాత్రాపుపంతులుగారు. వీరు 1వ వార్డులో కాపురముందురు. 2. నంబూరు వేణుగోపాలరావుగారు. 3వ వార్డు కాపకస్తులు. 3. చల్లపల్లి లక్ష్మీనరసింహము పంతులుగారు. వీరు ఆవాడులోనే కాపురముందురు. కేవలము యోగ్యతనుబట్టి కాన్సిల్లర్లు ఎన్నుకొనబడు అలవాటు చునలో లేదు గనుకను, పోటీదారులను నిలుగబెట్టి వారి పలుకుబడినిదనుస్థురికొన్ని కారణములవినాదను ఆధారములై యుండుటను బట్టియు, పత్రికాముఖమున ఆయాపోటీదారుల యోగ్యతలను వెల్లడించుట నిర్ధకమగుటచే నే నూరక వదలుచున్నాడను.

రాత్రి కచేరీలు

ప్రతివోటును కోమటిగుమ్మలాలు రాత్రిల్లు ప్రాంతిపోయి వచ్చుచుండుట కద్దు. విశేషముగ తాలూకా గుమ్మలాలును, కలెక్టరుఆఫీసుగుమ్మలాలును రాత్రిల్లు దీపమును వెట్టి పనిచేయుట వాడుకగా నున్నది. అందుకనియు గుమ్మా కొక లాంతరునుగూడ సప్లయచేసినటుల వినుచున్నాము. ఇకను మా డిరివిషయ మాలోచించుదమా, పని ఉన్ననుసరియ, లేకున్ననుసరియ, మర్యాదకయినను మా వైరుమక గారు రాత్రి 8 గంటలవరకయినను కచేరీ చేయుచుండురు. మా యూరిలో క్రొత్తవిషయములు బయలుదేరుట ఆచారముగా నున్నది. దానిని నిరూపించుటకో యా సబుబుజ్జీ జీవాశీరావు పంతులుగారు రాత్రి 8 గంటలవరకు కేసులు విచారించుచుండురట! ఈ యలవాటులేని స్థితిల్లును, కోర్టుగుమ్మలాలును చాల అవస్థపడుచున్నాడు. స్థితిల్లు సాయంకాలము ఆటలయందును, చల్లగాలి పిల్చుటయందును ఉద్యుక్తులై యుండురు. అట్టివారిని దీపములు వెట్టి పనిచేయించుట కనీసముగ నున్నది. ఈ పద్ధతిని మార్చిన బాగుండునని సబుబుజ్జీగారికి మనవిచేయుచున్నాము.

ధనశేష్యరము దేవాలయములు :— మాగ్రామములోని విష్ణ్వాలయమువారికిని, శివాలయమువారికిని మనఃస్పృహలు హెచ్చుతాయి, పార్టీలు ఏర్పడినవని చెప్పటకు చింతిల్లుచున్నాను. శ్రీజనార్దనస్వామివారి సన్నిధిని జరుగు వివాహములకు వసూలు కాబడు సామ్యులోనుండి వివాహ మొక్కింటికి పావలాచోప్పన శ్రీఅగస్త్యేశ్వరస్వామివారికి ఇదివరకు ఇవ్వబడుచుండెను. నూతనముగ శివాలయములోకూడ వివాహములు జరుప నిశ్చయించి యామధ్య ఆయాలయ ధర్మకర్తగారు ఆయాలయములో నొక వివాహము జరిపించి అందుకు వసూలయిన సామ్యు ఏచిత్రాయందును జరుపర్చనందున శ్రీజనార్దనస్వామివారి దేవస్థానపు ధర్మకర్తలు శ్రీఅగస్త్యేశ్వరస్వామివారికి పావలాలను ఇచ్చుటమానిరి. అందుకు శివాలయ ధర్మకర్తగా రలిగి, శ్రీజనార్దనస్వామివారి సన్నిధిని జరిగిన వివాహముల బావతు శివాలయమునకు రావలసిన సామ్యువ తగు కాలములో తమకు అందజేయనియెడల దావా పూర్వకముగ రాబట్టుకోవడు నని విష్ణ్వాలయ ధర్మకర్తగారికి నొక ఫయంకరమైన లాయరునోటీసు నిచ్చిరి. దానికి విష్ణ్వాలయ ధర్మకర్తలు ప్రత్యుత్తరముకూడ నిచ్చియున్నట్లు వినుచున్నాను. ఏదిఎట్లున్నను, పడరానిపాల్లుపడి కూర్చిన శ్రీస్వాముల సామ్యును మాఉభయధర్మకర్తలను హెచ్చించుటకు మారుగ వెచ్చించుటకు బహుసులైన మార్గమును వెతుకుచున్నారు. చిరకాలమునుండి మిగులమైత్రితో మెలంగుచుండిన యారెండు ఆలయములవారికిని ఎవరో యొక తంత్రవేత్త వెట్టిన మిత్రభేదము ఈనాటికి ఇట్టిమనస్సుగలవను, నలుగురిలో హేళనకును హేతువైనదిగదా యని మిగుల చింతించుచున్నాము. “కీలు ఎటిగి వాతె నెట్టు మ”న్నట్లు ఈమైత్రిభేదమునకు కారణమెదియో మాఉభయధర్మకర్తలను ఒరులెఱుంగకుండ నొక సంకేతస్థలమున తమలోతాము సంప్రతించుకొని సఖ్యభావము వహించుట ఉత్తమము అని కె. బి. నారాయణరావుగారు వ్రాయుచున్నారు.

ట్యూటికాగను ఎక్కునెను:— ట్యూటికాగనుగారు బోవలయు ఎక్కునెను రెయిలుబండి 22వ తేదీనాటి సాయంకాలము చెన్నపురినుండి బయలుదేరి 23 వ తేదీని ఉదయము పక్కామువద్ద క్రిందపడిపోయెను. ప్రయాణికులలో నేకులకు చిన్నచిన్న దెబ్బలు తగిలినవి. తిరిగి మార్గము తిన్న బడిన తోడనే సమాచార మంతయు పూర్తిగ తెలుపబడును. ఒకటి రెండురోజులవరకు మధురాంతకమును దాటి బండ్లుపోజాలవు.

ఒంగోలు తాలూకా గ్రంథాలయ మహా సభ.

అమితోత్సాహముతో జరుగుట.

(మా స్వకీయ విశేషముని యొద్దనుండి)

ఒంగోలు నవంబరు 21:— మొన్న 19 వ తేదీ ఆదివారము ఉదయము ఒంగోలు తాలూకా ప్రథమ గ్రంథాలయ మహాసభ ఈ పురమునకు పదునాలుగు మైళ్ళ దూరములో నున్న చీమకుర్తి గ్రామమున ప్రాథమిక విద్యాలయ భవనమునందు సమావేశ మయినది. తాలూకాలోని పెళ్లూరు, ఒంగోలు, చేకూరపాడు, రుద్రవరము, కొప్పెరపాడు, దైవాలరావు మున్నగు గ్రామములలోని గ్రంథాలయముల నుండి ప్రతినిధులను, ఒంగోలునుండి శ్రీయుత మిట్టదొడ్డి కృష్ణారావు, మైసము నరసింహము, అక్కరాజు నరసింహరావు, ఘడియారము రామయ్యగారు మున్నగు ప్రేక్షకులను, సుమారు నూరుగురు సభ నలంకరించిరి.

ఒంగోలు నివాసులు అద్దంకి హనుమంతరావు గారిచే వడువబడిన మాతృప్రసాద పద్యములతో సభా కార్యక్రమము ప్రారంభ మయినది. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు శ్రీయుత సుంకర వేంకటసుబ్బారెడ్డిగారు, సభ నలంకరించిన ప్రతినిధుల, ప్రేక్షకుల కందరికి స్వాగత మొసంగుచు ఆంధ్ర పత్రికా సంపాదకులు, ప్రఖ్యాత గ్రంథకర్తలు, వక్తరులగు గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు పంతులుగారిని సభాధిపత్యము వహించుకొరిరి. ఒంగోలు నివాసులు ఘడియారము రామయ్యగారు, సర్వోత్తమరావుగారి సేవావ్రతమును విశదపరచుచు, సుబ్బారెడ్డిగారి కోరిక నామోదించిరి. అంత కరతాళధ్వనులచే సభ్యులందరు తమ ఆమోదనమునుచూప, హరిసర్వోత్తమరావు పంతులుగారు సభాధిపత్యము వహించి దేశములో వ్యాపించుచున్న యుద్వయము లన్నిటిలో గ్రంథాలయోద్యమము సర్వోత్తమ మయినదనియు, గ్రంథాలయ మహోద్యమ కాఖిలు ప్రతిగ్రామమున సంస్థాపితమైనదని, దేశీయులు విద్యావంతులు కాజాలనియు నుడివిరి. గ్రామవాసులు వారి కత్యవసరము లగు ప్రతి విషయములోను, వెనుకబడి యున్నారు. వారికి కావలసిన విషయముల విశదముగా తెలిపి, గట్టెక్కించుటకు గ్రంథాలయోద్యమమే ముఖ్యసాధనము. అనవసరము లగు కేసులతో జనులరక్తమును చీల్చివేయుచున్న ప్రయత్నములు నిజమగు వర్తకమెరుంగని వర్తకులు మున్నగువారు ఆపాదించుచున్న నష్టములను గ్రంథాలయోద్యమము జనుల మనంబుల నాకర్షించినచో రూపు మాపవచ్చును. గ్రామవాసులు అన్ని విషయములలోను అజ్ఞానాంధకారమునందు మునిగి యున్నారే, వారికిప్పుడు విద్యపెప్పించిన నేరువగలరాయని కొందఱు తలంచవచ్చును. ఈ కాలములో పాఠశాలయందు విద్యార్థులు నేర్చుకొనువిద్య వయసుమీరిన వారికి అనవసరము. ఈ పద్ధతివూడ వారిని విద్యావంతుల చేసిన ఎంతోకాలమునకుగాని దేశము బాగుపడజాలదు. ఈవిద్య పట్టణవాసులకులేవు గ్రామవాసులకు నచ్చదు. గ్రామవాసుల నందఱిని నొకచోట సమావేశపరచి, దేశములో జరుగుచున్న విషయముల నెవరయిన నొకరు వివరించినవాని నన్నిటిని ప్రజలు అతిసులభముగా నేరువగలరు. కృతసాయము విషయములలో ప్రజల కెరుకయు నిట్టి సమావేశముల మూలకముగా బోధించవచ్చును. కాన గ్రంథాలయములు దేశస్థితిగతుల ప్రజల కిట్టివిధముగా నచ్చజెప్పుచుండిన నెంతయు బాగుగా నుండు ననిరి.

తదనంతరము, చేకూరపాడులోని లక్ష్మణరాయ గ్రంథాలయ కార్యదర్శులు కరవరి వేంకటకృష్ణయ్యగారు, కొప్పెరపాడులోని లక్ష్మీకాంతగ్రంథాలయ కార్యదర్శులు పొన్నలూరి రాఘవయ్యగారు, చీమకుర్తిలోని ఆంధ్రలక్ష్మీసర్వస్వతీ గ్రంథాలయ కార్యదర్శులు సుంకరవేంకట సుబ్బారెడ్డిగారు, దైవాలరావులోని శ్రీనాథ కవిస్వామిగారు గ్రంథాలయ కార్యదర్శులు ముత్తవరపు పూర్ణానందముగారు, పెళ్లూరులోని హరిసర్వోత్తమరావు గ్రంథాలయ కార్యదర్శులు ఘాలికోటయ్యగారు, రుద్రవరములోని సర్వజన వనోరంజనీ గ్రంథాలయ పక్షమున రుద్రవరము వెంకటసుబ్బయ్యగారు, తమ తమ ప్రజల నాకర్షించి వారిని విద్యావంతుల చేయుట కట్టి నిధుల పనిచేయుచున్నదియు వివరించుచు కార్యనివేదనల చేసెరిరి. తాలూకా గ్రంథాలయసంఘ కార్యదర్శి ఎం. వి. ఎన్. శర్మగారు, గత సంవత్సరమునుండియు తాము తాలూకాలో సంఘాము చేయుచు, గ్రామవాసులకు గ్రంథాలయోద్యమ తత్వమును బోధించుచు పనిచేయుచున్నదియు వివరించిరి.

పెళ్లూరు, చేకూరపాడు, దైవాలరావు, ఎనికపాడు, ఒంగోలులలో వీరు నూతన గ్రంథాలయముల నెలకొల్పి యున్నారు. అచ్చటచ్చట గ్రామవాసులు వీరియత్సాహమునకు తోడ్పడినాయముచేసినందులకు వందనముల సమర్పించిరి.

పిమ్మట ఒంగోలు నివాసులు అక్కరాజు నరసింహరావుగారు గ్రంథాలయముల ప్రజల నాకర్షించుట చేయవలసిన విధానముల వివరించుచు, నుపన్యసించిరి. కొప్పెరపాడు గ్రామమునుండివచ్చిన పొన్నలూరి శ్రీరామశర్మగారు గ్రంథాలయములు రైతుల నభివృద్ధిలోనికి ఎంతయు పనిచేయవలసియున్నదనియు వారిని విద్యావంతుల చేసినగాని దేశమునకు ముక్తి రాజాలదని యుపన్యసించిరి. చీమకుర్తి నివాసులు కోటి జయరామరెడ్డిగారు గ్రంథాలయములకు వర్తకులు, అభిమానులగునండి తోడ్పడుట లేదనియు, వారు సయితము ఉత్సాహవంతులయి గ్రంథముల చదివినగాని లాభములేదని నుడివిరి. ఒంగోలు గవర్నమెంటు ప్రయోనిగు విద్యాలయములోని సహాయోపాధ్యాయులు జవంగుల రాజగోపాలముగారుగ్రంథాలయములవారు ప్రజలవిద్యావంతులుగ చేయుటకు రాత్రిపాఠశాలలు నెలకొల్పి దేశస్థితిగతుల విషయముల విశదముగా తెలుపవలయుననిరి. స్వదేశీయమహోద్యమమును ప్రోత్సహముసంగి దేశములోని జాతీయ విద్యల నెల్ల అభివృద్ధిలోనికి దీసికొని రావలయుననిరి. ఒంగోలునివాసులు గడియారము రామయ్యగారు గ్రంథాలయములు జనుల సర్వవిషయములలో విద్యావంతులుగ చేయుటకు పాటుపడినగాని భావికాభివృద్ధికి ముక్తి యుండజాల దనిరి. చీమకుర్తి నివాసులు నేమూరి వేంకటసుబ్బయ్య శాస్త్రిగారు సయితము ప్రజల విద్యావంతులుగ చేయుటకు పుస్తక భండాగారములు నిరంతర పరిశ్రమ చేయవలయుననుచు, తమ గ్రామములోని ప్రాథమిక విద్యాలయమును నెకండరీ పాఠశాలగా మార్చుట కందరు సాయముచేయవలయు ననిరి.

అటుతరువాత తాలూకా గ్రంథాలయ సంఘ కార్యదర్శులు, సభకు కొన్ని అనివార్యములవలన రాజాలనందులకు చింతించు మహాసభ జయప్రదముగా జరుగుటకు ఆశీర్వాదించుచు, స్వరాజ్యసమితి సన్నాహకార్యదర్శులు జార్జి అరండేలుగారు గుంటూరు స్వరాజ్యసమితి అధ్యక్షులు విజయమూరి భావనాచార్యులుగారు, ఆంధ్రదేశ పుస్తక భండాగార సంఘోపాధ్యక్షులు నూరి వేంకటనరసింహశాస్త్రిగారు కార్యదర్శులు అయ్యంకి వేంకటరమణయ్యపంతులుగారు, రాజమహేంద్రవరములో నున్న మైసముపాటి హనుమంతరావుగారు, తెనాలి తాలూకా గ్రంథాలయ సంఘకార్యదర్శులు సత్తైపల్లి హనుమంతరావుగారు, రొయ్యూరునివాసులు చిగురపాటి వేంకటసుబ్బారావుగారు ను బంపిన లేఖలను చదివిరి. సభా కార్యక్రమమును ముగింపునకు దెచ్చుచు అధ్యక్షులు హరిసర్వోత్తమరావుగారు, జనుల విద్యావంతులుగ చేయుటకు మన మన్ని విధముల ప్రయత్నించుచు, ప్రతిగ్రామములో నొక స్వతంత్రప్రతిష్ఠాపన నుంచుటకు పరిశ్రమ చేయవలయు ననిరి.

అంత ప్రతినిధుల, ప్రేక్షకులపక్షమున ఒంగోలు నివాసులు తదవర్తి నారాయణరావునాయుడుగారు సభాకార్యక్రమమును జయప్రదముగా జరిపి, సభ్యుల మనంబులలో నొక విధముగు మాత్రసోత్సాహము నంకురింపజేసినందులకు సర్వోత్తమరావుగారికి వందనముల సమర్పించిరి. ఆహ్వానసంఘ పక్షమున కోటు జయరామరెడ్డిగారు అధ్యక్షులకు ప్రతినిధులకు ప్రేక్షకులకు వందనముల సర్పించిరి. ఇంతింతో సభ ముగిసినది.

రాబోవు రెండవతాలూకా గ్రంథాలయ మహాసభను కొప్పెరపాడులోని గ్రంథాలయపక్షమున వచ్చిన పొన్నలూరి రాఘవయ్యగారు తమ గ్రామమున కాహ్వనించిరి. జయప్రదముగా సభను నిర్వహింపచేయుటకు ఎంతయో ప్రయాసపడిన కోటు జయరామరెడ్డి, సుంకర సుబ్బారెడ్డి, సుంకర రామకృష్ణారెడ్డిగారు వందనములు.

సాంవత్సరికోత్సవము.

మొన్నటి సాయంకాలము తాలూకా గ్రంథాలయ మహాసభ ముగిసిన తదనంతరము చీమకుర్తిలోని ఆంధ్రసరస్వతీ గ్రంథాలయముయొక్క ప్రథమవార్షికోత్సవము ఆంధ్ర పత్రికా సంపాదకులు శ్రీయుత గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు పంతులుగారి యాధిపత్యము క్రింద జరిగినది. తాలూకా గ్రంథాలయసభకు వచ్చిన ప్రతినిధులు ప్రేక్షకులు గ్రామములోని అనేకమంది రైతులు వర్తకులు వార్షికోత్సవమున కరుదెంచిరి. అక్కరాజు నరసింహరావు గారివైన ప్రార్థనతో కార్యక్రమము ప్రారంభమయినది. అధ్యక్షులు హరిసర్వోత్తమరావుగారు గ్రంథాలయ యుపయోగములగుంచి కొంతకేపు మాటలాడి కార్యదర్శి, గ్రంథాలయనివేదనమును చదువగోరిరి.

అంత కార్యదర్శి సుబ్బారెడ్డిగారు రాబడివ్యయముల గురించియు, గ్రంథాలయము ప్రజలఅభివృద్ధికి గతవత్సరమునుండియు చేసిన సేవను గురించియు, కార్యనివేదికమును చదివిరి.

అధ్యక్షులు సర్వోత్తమరావుగారు దేశమునకు ప్రధానాంగమగు రయితల అభివృద్ధిలోనికి దెచ్చుటకు గ్రంథాలయములు చేయవలసిన పనిగురించి గంభీరోపన్యాసము నిచ్చి ప్రజల నమితోత్సాహభరితులుగ చేసిరి.

స్వరాజ్యసమితి

తాలూకా గ్రంథాలయ మహాసభాసందర్భమున నిన్న యుదయము అధ్యక్షుల బసవంతు రుద్రవరము, కొప్పెరపాడు గ్రామములనుండి వచ్చిన ప్రతినిధులు, శ్రీయుత పొన్నలూరి రాఘవయ్యపంతులుగారి అగ్రాసనాధిపత్యముక్రింద సమావేశమయి, హరిసర్వోత్తమరావు పంతులు, మిట్టదొడ్డి కృష్ణారావుగార్లవలన సమితివారి యుద్దేశ్యముల బాగుగా తెలిసికొని తమతమ గ్రామములలో సమితి కనుబంధముగా కాఖిల నెలకొల్పుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. రుద్రవరముకాఖిల ముగ్గురు సభ్యులు చేరిరి.

శర్మగారు కార్యదర్శులుగా నెన్నుకొనబడిరి. కొప్పెరపాడు గ్రామములోని కాఖిల అయిదుగురు సభ్యులుగా చేరిరి. పొన్నలూరి రాఘవయ్యగారు కార్యదర్శులుగా నియోజింపబడిరి.

చెన్నపురి దక్షిణ మహారాష్ట్ర రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండునందు ఇక్ కార్పొరేటు కాబడినది.)

గుత్తి జిల్లాకు సంబంధించిన రెండవ సెక్షనులోని రేణిగుంట(తోసక) మొదలు, రేపల్లి(తోసక) వరకుగల రివిన్యూ మరమ్మత్తు పనుల చేయించుటకుగాను సెక్షన్ లో కంట్రాక్టునకు తెండరు పంపుకొనవచ్చును

రాయపురమునందలి భీపు ఇంజనీయరువారి ఆఫీసువద్ద గాని, గుత్తిలోని డిప్టీపు ఇంజనీయరు ఆఫీసువద్ద గాని ఫారము 1కి రెండు రూపాయలు చెల్లించినచో తెండరు ఫారములు ఇవ్వబడును.

ఇట్లు నిర్ణయింపబడిన ఫారములవయి వ్రాసి పంపుకొనబడిన తెండరు ఆలోచింపబడవు. డిప్టీపు ఇంజనీయరువారి ఆఫీసునందు చూడదగిన కంపెనీ వారి వివరణ పత్రమునందు జెప్పబడియుండు రీతిని సెక్షనులోని యావత్తు పనులును జరిగింపవలసి యుండును. ప్రతి తెండరును రు50 ధరావతు సొమ్ముతో బంపబడవలెను. తెండరుదారు కోరబడినప్పుడు వచ్చి అగ్రిమెంటు వ్రాసి యివ్వక తప్పిపోయిన యెడల ఈ సొమ్ము కంపెనీవారివలన తీసికొనబడును. తిరిగి తెండరుదారునకు ఇవ్వబడదు.

1916 సంవత్సరము డిసెంబరు నెల 15 తేది శుక్రవారము మధ్యాహ్నము 2 గంటలవరకు తెండరు పట్టబడును. తెండరు పంపుకొనబడు కనరులవయి "ఎక్. డబ్లియు. లై నులోని గుత్తి జిల్లాలో, రెండవ సెక్షనునందలి రివిన్యూ మరమ్మత్తుపనుల చేయించుకొనుటకు పంపుకొనబడు సెక్షన్ లో కంట్రాక్టు తెండరు" అని వ్రాసిపంపుకొనవలెను.

రైల్వే కంపెనీవారు అన్నిటికన్న తక్కువ రేటున రేటునకు, ఒప్పుకొనబడినట్టి గాని, లేక ఏ తెండరునైన అంగీకరించవలెనను నిబంధన లేదు.

ఇదివరకు ఎన్నడు కంపెనీవారిపనులు చేయించి యుండనట్టి కొత్త తెండరుదారులు దీనికై తెండరులు పంపుకొనునప్పుడు తమను గురించి చెప్పబడిన యోగ్యతాపత్రములు ఇందుకు ఇతరముగ తమ నెరింగింప జేయు గురుతులును నకళ్లు వ్రాసి తెండరులతో పంపుకొనవలయును.

అంగీకరింపబడిన తెండరుదారు ఆ సెక్షను కయి రి మాసములకు ఒక సీజను టికెట్టు యివ్వబడును తన ఏజెంటునకును కావలయునని కోరు నెడల ఆ కాలమునకు మామూలు రేట్లలో సగము రేట్లకు ఇవ్వబడును.

THE GREAT WAR.

BRITISH ROYAL NAVAL DIVISION: FIRST FIGHT.

SALONIKA FRONT: SERBIAN ADVANCE.

Roumanian Front: Situation Serious in Wallachia Sector.

ANOTHER GERMAN OUTRAGE: HOSPITALSHIP "BRITANNIC" SUNK.

[Reuter's Agency.]

GREAT BRITAIN.

One Hospitalship Sunk.

LONDON, November 23.
The Admiralty announces that Hospitalship Britannic was sunk by mine or torpedo on November 21st. There are 1106 survivors of whom 28 are injured. It is estimated that fifty have been lost.

Arrangements with Hotel-keepers and Confectioners.

LONDON, November 23.
It is officially announced that Runciman has conferred with the hotel-keepers regarding economising of food and subsequently with manufacturing confectioners with regard to consumption of sugar.

The Cabinet Members in the Country.

LONDON, November 23.
It has been arranged that members of the Cabinet shall address meetings in country.

Prearranged Meeting.

The following meetings have already been fixed.
Lord Robert Cecil at Bristol, Tennant at Edinburgh, McKinnon Wood at Leicester, Curzon at Liverpool, Samuel at Newcastle and Henderson at Northampton.

No Wounded on the Britain.

LONDON, November 23.
The Admiralty states that there were no wounded on board the Britannic.

The "Britannic" Outrage.

LONDON, November 23.
Telegrams from Athens state that there were no wounded on "Britannic" which was going to Salonika, with a complement of R. A. M. C. and nurses. It is believed that she was attacked by two submarines off island of Zee.

Obituary.

NEW YORK, November 23.
Death is announced of Jack London.

FRANCE.

British Offensive on Ancre.

Gallantry of the Royal Naval Division.

LONDON, November 23.
The fine qualities displayed by the Royal Naval Division under trying circumstances in their first fight on the 13th instant, are described by Reuter's correspondent at Headquarters. The Division consisting mainly of north country men left their trenches, near the river Ancre, at dawn in dense mist. They picked their way across an area of barbed wire, eight feet high and forty feet deep through which the artillery had torn a jagged track and speedily gained the first German line. After that they were exposed to the fire of a formidable German redoubt, cunningly posted on a sheltered spur of Beaucourt Hill, which played on them from three mouths. The Naval Division gallantly passed on, but were isolated with enemy on both sides. They sought cover in the trenches which had been won and two "Tanks" were sent out at night time to rescue them. One ascended the hill and having proceeded within a short distance of the redoubt, the crew erected machine guns, whereupon the Germans in the redoubt hoisted the white flag and surrendered by lantern light. The following day the Naval Division resumed the advance and took seventeen hundred prisoners.

Intermittent Artillery Fighting.

LONDON, November 23.
PARIS. - Last night's communique reported, intermittent artillery firing over greater part of the front particularly at Vaux and Donaumont.

Enemy Bombardment and Raid.

British Aeroplanes Attack.

LONDON, November 23.
General Sir Douglas Haig last night reported: After a heavy trench mortar bombardment last night, the enemy raided our front South-west of Cite-Saint-Elie and part of the front-line trench was obliterated and twenty-six men are missing. Our aeroplanes attacked railway station and transports. Our machines returned.

LONDON, November 23.
General Sir Douglas Haig this afternoon reports that the enemy shelled our new front last night on both sides of the Ancre and in the neighbourhood of Hebuterne.

THE BALKANS.

Bulgarian King at Constanza.

LONDON, November 23.
It is reported that King Ferdinand of Bulgaria has arrived at Constanza.

Further Serbian Successes.

Enemy's Losses.

LONDON, November 23.
A Serbian official announcement says: - The Serbs yesterday successfully pursued their attacks on whole line and captured the village of Budimirie and surrounding heights and inflicted heavy losses. We captured 186 Germans and three hundred Bulgars. The Allies also made progress.

ITALY.

Enemy's Feeble Attacks Repulsed.

LONDON, November 23.
An Italian official communique reports that the weather is bad. We repulsed feeble attacks in the Astico valley.

BELGIUM.

Monthly Levy on Belgium Increased.

AMSTERDAM. Governor-General of Belgium has increased monthly levy from forty million francs to fifty millions.

NORWAY.

Teuton-Norwegian Crisis.

Sweden's Attitude.

LONDON, November 23.
STOCKHOLM. - The "Dagbladet" expresses the opinion that everything points to a Teuton-Norwegian crisis, and says: - Sweden, remembering the tragedy of 1864, will certainly not follow Norway in the policy of adventure.

GREECE.

Allied Campaign in Greece.

LONDON, November 23.
ATHENS. - French blue jackets have occupied Peloponnesus railway station.

ROUMANIA.

Rumanian Situation.

Enemy Strikes From Three Passes.

LONDON, November 23.
The situation in Rumania is undoubtedly serious and anxiety is felt regarding the safety of the First Rumanian Army which is threatened with encirclement by the Enemy's triple stroke through Verelobova, Vulcan and Red Tower passes.

Probable Evacuation.

It seems probable that the westernmost districts of Wallachia including Craiova which is the centre of great grain area will have to be evacuated to relieve danger.

Importance of Craiova.

Craiova is only thirty-five miles north of the Danube and if Falkenhayn traverses that distance the extreme western portion of Rumania will be sliced off.

Russian Reinforcement in Roumania.

Confidence is felt in Rumanian circles in London regarding the great battle which is about to be fought in Wallachian plains where huge Russian reinforcements are concentrated.

GERMANY.

The Civilians Called to Colors.

LONDON, November 23.
A Telegram from Berlin says that the bill applying compulsory war service to all civilians applies to all males between seventeen and sixty. Maximum penalty for evasion is imprisonment for a year or a fine of five hundred pounds sterling. Reichstag has been unexpectedly convoked for November 25th.

TELEGRAMS.

Successful Air Raid on Zeebrugge.

LONDON, November 23.
Naval aeroplanes on November 25nd attacked sea-plane sheds at Zeebrugge and destroyers alongside mole. One destroyer was hit and sheds were damaged. Machines returned.

AUSTRIA.

Austrian Emperor's Funeral.

VIENNA, November 28.
A Telegram received in Amsterdam says: - Francis Joseph will be buried in Capuchin mausoleum probably on November 30th. Body will lie in State at Hofburg on 28th and 29th.

AFRICA.

Enemy Attack Repulsed.

Enemy Fled Abandoning Guns.

LONDON, November 23.
An official British despatch from East Africa says: - That the enemy force, four hundred strong with three guns and eight machine guns, attacked a small post at Lupembe from November 12th to 14th, but was repulsed with heavy casualties; and on the 18th as two British columns were enveloping Lupembe, the enemy fled in a north-easterly direction abandoning heavy guns and forty-seven enemy dead.

UNITED STATES.

Judge Hughes and Wilson.

NEW YORK. - Judge Hughes concedes the re-election of Wilson as president. Congratulations have been exchanged.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, November 23.
The following telegram, dated the 18th instant, has been received from the Secretary of State by H. E. the Viceroy:

The British have advanced their position north-east of Beaumont Hamel and pushed out further north of Beaucourt. The British also advanced south of the Ancre to the outskirts of Grandcourt. Prisoners have been captured, making the total since the 13th, 6982.

Nothing important beyond a violent bombardment of Fort Douaumont occurred on the French front.

The Russians have driven back the enemy in the south-east corner of Galicia from the points they had recently gained. Snow is falling and roads are very bad. The Germans claim that the German and Austrian troops have forced their way out of the mountain passes on the southern Transylvanian front into Wallachian plains and having, after the battle of Ilija Fiu broken through a stubborn resistance of the Rumanians between the Jiu and the Gilroot, reached the railway from Orsova to Craiova and also south of Roterturm pass and have crossed the road from Galmanesti to Suici.

The Franco-Serbian troops have achieved an important success in the occupation of Monastir.

The British have consolidated the ground won on the Struma and pushed forward their advance posts.

II

DELHI, November 23.
The following telegram, dated the 21st instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:

There has been considerable hostile artillery activity, but no change of importance on either British or French fronts.

The Austrians attacked the Italian positions on the Carso and after severe fighting, occupied a trench, but everywhere else were repulsed.

No news is yet available as to whether the advance the Germans claimed to have made on Orsova-Craiova railway, was cavalry dash or advance in strength.

Pursuit of the German-Bulgarian forces beyond Monastir continues and villages six miles northward have been captured.

A Serbian communique says: Liberating the ancient city of Serbian-Macedonia caused proud satisfaction and great joy throughout the Serbian army.

SOUTH INDIA.

Death of the Rani of Sivagiri.

TINNEVELLY, November 23.
The death occurred early this morning of the Rani of Sivagiri after prolonged illness. Deceased Rani Janamoni Nachiar was the mother of the late Zemindar of Sivagiri who died a couple of years ago and the death of her only son and the consequent heavy litigation by the reversioner that followed accelerates her end of a broad-minded and charitable disposition. The late Rani took keen interest in public affairs and subscribed handsomely to the War. The remains will be conveyed to Sivagiri where the cremation will take place this evening.

Home Member for the Govt. of India.

BANKIPORE, November 23.
It is understood that Mr. W. Maud, Member of the Board of Revenue, will succeed the Hon'ble Sir William Vincent who succeeds Sir Reginald Graddock as Home Member, Government of India, in the Local Executive Council.

TELEGRAMS.

CALCUTTA.

Meeting for Extension of Lord Carmichael's Term of Office.

CALCUTTA, November 23.

A meeting praying for an extension of H. E. Lord Carmichael's term of office convened by the Sheriff has been fixed for the 1st December. Among the signatories to the Sheriff's requisition are the Nawab of Murshidabad, the premier nobleman of Bengal, Nawab Habibullah of Dacca, Maharajas, Rajas, Council Members, leaders of the Hindu and Mahomedan communities including Sir S. P. Sinha, Surendranath Banerjee, Moti Lal Ghose and Sir Rash Behari Ghose.

Bengal Chamber of Commerce.

Messrs. Turner Morrison and Co.'s Reply.

CALCUTTA, November 23.

In connection with the appeal of the Bengal Chamber of Commerce to its members to subscribe to the equipment of the Calcutta Motor Machine-Gun Battery Messrs. Turner Morrison and Co., have written to the Secretary of the Chamber as follows:—In all recent and most particularly in this war additional medical attention and convenience for the sick and wounded, additional comforts for troops and assistance to those who are suffering directly or indirectly by the war are objects for which voluntary contribution are required. We are strongly of opinion that all the money that can be raised by public subscription should be devoted entirely to these purposes and not diverted to providing arms and equipment for the forces of the Crown, the providing of which is undoubtedly the duty of the Government. For these reasons we regret that we do not see our way to subscribe towards the initial equipment of this battery.

BOMBAY.

Notice Served by Mr. Tilak.

POONA, November 23.

The following notice has been served by Mr. Bal Gangadhar Tilak on the Editor of the "Madras Mail". It has been brought to my notice that in the issue of the "Madras Mail" dated the 10th November 1916, there appears a leaderette on page 4, headed the "Tilak's appeal", containing defamatory statements against me. The bulk of the paragraph is evidently based on Sir Valentine Chirole "Unrest in India." Probably you do not know that I have filed a suit for damages against Sir Valentine Chirole in the High Court of Justice, King's Bench Division, London, for defamatory statements contained in his aforesaid book. The suit is still pending. It was therefore to say the least highly improper and unfair on your part to republish defamatory statements above referred to. I am soon going to place matters in the hands of my legal advisers and I shall do as I may be advised. In the meanwhile, I write this letter to warn you of the consequences of your action leaving it to you to make or not, such amends as you may think proper under the circumstance.

Matches with the State Team.

BOMBAY, November 23.

A team of Bombay young cricketers left Bombay for Lahore, Maritsar and Patiala last Saturday to play matches with the State team.

Donation of the War Relief Fund.

BOMBAY, November 23.

The western India Turf Club, Bombay and Poona, have made the following further donation to the war relief funds:—

Women's Branch of the Bombay Presidency war and Relief Fund Rs. 30,000. Landsdowne Fund (officers Families Fund £ 6,500) Rs. 97,500. Lord Kitchener's Memorial Fund (£ 6,500) Rs. 97,500. St. Dunstons Home for the Blind (£ 6,500) Rs. 97,500. Total Rs. 3,22,500. The amount previously subscribed to war and relief funds is Rs. 4,47,500. Grand total Rs. 7,70,000.

PUNJAB.

Ferozeshapur Murder Case.

LAHORE, November 23.

Justice Shah Din and Broadway in the Chief-Court passed orders in the murder reference and appeal preferred by Surjan a returned emigrant, who was arrested in May last and sentenced to death by Mr. Wilberforce Sessions, Judge of Ferozeshapur, for having been concerned in the Ferozeshapur murder case. In the original case even returned emigrants were sentenced to death for murder of a Zaildar and a Sub-Inspector who stopped them, on their way to look Moga Sub-Treasury and had their sentences confirmed by the Chief-Court. The present accused who then managed to escape was subsequently arrested and placed on trial with the result mentioned above. Their Lordships, after hearing arguments, dismissed the appeal and confirmed the sentence of death.

No orders has yet been passed in the Priestly murder appeal heard last week in the Chief-Court.

Punjab.

Series of Dacoities by Pathans.

LAHORE, November 23.

Three dacoities by the Pathans had been reported within the last few days. Near Hassan Abdal in the Attack district a dacoity took place in which eight Pathans were concerned, one of them being captured. A day or two later another dacoity took place at Mirpur in the Jammu State, a gang of 50 Pathans being reported to be concerned. In fight which ensued one Pathan was killed and four are reported to have been wounded. On the night of the 30th a dacoity took place in the village of Kot Bhawani, District Gujranwala the Pathans again being the depredators. The house of Gopal Das Khattri was attacked and trunks and jewellery were carried off.

TELEGRAMS.

Lahore Conspiracy Case.

LAHORE, November 23.

The Lahore conspiracy case second supplementary trial has been going on from day to day. So far 91 witnesses have been examined for the prosecution who deposed to revolutionary activities of Ghadar Society in Vancouver, India and on high seas. The most important witness was Parmanand Sharma, an employee in the British Consular Service at Manila, whose evidence was taken yesterday. He stated there was a branch of Ghadar Society at Manila in Philippines, consisting of the resident Punjabis there with headquarters at San Francisco. This branch society carried on some revolutionary propaganda-distribution of Ghadar pamphlets, seditious barranges urging violence, murder and intimidation. One Hafiz Abdulla, one of the accused at the present trial, was one of the leaders. Three of the men, hanged for Ferozshah murder in which a zaildar and Sub-Inspector were killed by the returned emigrants, who were on the way to plunder the Sub-Treasury at Moga, came from Manila, where they went from Francisco on board the "Korea". The Manila society intended to make Bankok as the base of their revolutionary campaign against India and sent emissaries to Burma, some of whom have been connected with conspiracy case.

Inspection of Punjab Sub-Courts.

An Interesting Appointment.

LAHORE, November 23.

Inspection of the subordinate courts in the province has so far been carried on by several civilian judges of the Punjab Chief-Court. This year, however, Lahore Courts will be inspected by Mr. Justice Shadilal, Barrister-Judge, who will be inspecting them, including two liquidation courts, next week.

Justice Shadilal has been commercial Judge of the Punjab Chief-Court and recently framed new set of rules for winding up of companies and his visit will be of special interest in view of the remark made by the Lieutenant-Governor on his recent resolution on civil justice report about the slow progress of liquidators of the Peoples and Amritsar Bank and of His Honour's wish about the desirability or an examination of the position and prospects of these liquidations with a view to assure creditors.

UNITED PROVINCES.

Opening of the New High-Court By the

Viceroy.

ALLAHABAD, November 23.

H. E. the Viceroy will open the new High-Court at Allahabad on the 27th and will arrive by special train from Delhi that morning. The Viceroy, Lady Chelmsford, the Hon'ble Joan and the Hon'ble Anne Thesiger and staff will breakfast with Lieutenant-Governor and Lady Weston at the Government House. Proceeding from the station by motor, Their Excellencies will leave the Government House at 10 o'clock and will drive in state to the High-Court for the opening ceremony. The Viceregal party will motor from the High Court to the station and proceed on their journey to Calcutta. The arrival and departure at the railway station will be private.

The Late Bishan Narain Dhar Lucknow Meeting.

LUCKNOW, November 23.

A representative meeting of the citizens of Lucknow attended by all classes of people was held this evening at Kaiser Bugh Baradari to mourn the loss occasioned by the death of Pandit Bishan Narayan Dar and Rai Bahadur Pandit Ananthadaya. Officiating Judicial Commissioner presided, and numbers of telegrams received from different parts of country were read. The Hon'ble Raja Sir Ali Manomed Khan of Mahamudabad proposed the first resolution which expresses profound sense of sorrow at the premature death of Pandit Bishan Narayan Dar, ex-President of the Indian National Congress in whom India lost one of her foremost public men. He was a most distinguished and beloved leader and one of Lucknow's brightest jewels. The Hon'ble Pandit Gokarnath Misra, having seconded the resolution and others having spoken in its support, it was unanimously passed the whole audience standing in solemn silence. Another resolution was also passed conveying sympathy of the meeting to the family of the deceased.

A Case Against B. J. Ghose.

ALLAHABAD, November 23.

The Chief Justice and Justice Sir P. C. Bannerjee at the Allahabad High Court on Wednesday heard a case of alleged professional misconduct against Babu Jagendranath Ghose, formerly the Government pleader of Benares. Mr. Ryves appearing for the prosecution said that the first charge was the Vakil withdrew from the Court Rs. 98 14 belonging to the Court of Wards. This amount, he kept until the 7th October 1915. The second item referred to the sum of Rs. 400. The Vakil withdrew from the Court the sum of Rs. 1177-14-7 belonging to the Court of Wards and after deducting Rs. 65-12 poundage fee, which he paid, he made over Rs. 712-2-7 to a private agent of Dyllin Radha Koeri a lady whose estate was under the Court of Wards, and kept Rs. 400 which the Vakil said was advanced to him as a loan and for which he gave a promissory note. Enquiry is proceeding.

MYSORE.

Attempt to Commit Suicide.

BANGALORE, November 23.

Mr. Mahomed Sawar Sahib, Second Magistrate, convicted Padmanabha Pillar, a seepoy in the 61st K.G.O. Pioneers who was charged with attempting to commit suicide while in Military lock-up. Facts of the case have been reported previously. He was sentenced to three months simple imprisonment.

TELEGRAMS.

Mysore Notes.

BANGALORE, November 23.

Two more members have been appointed to the Senate of Mysore university and both of them are interested in the educational progress of the State and representatives of the community to which they belong. They are:— Mr. K. Mathau, Deputy Commissioner of Mysore, and Mr. M. Basavayya, Member of the Mysore Legislative Council.

Mr. K. Chandu, Deputy Commissioner of Tumkur, will avail himself of 15 days' leave in continuation of the Xmas and New Year holidays.

A Case Against Bangalore "Daily Post".

BANGALORE, November 23.

Mr. N. S. Thirumalai Iyengar, District Judge of the Civil & Military Station, Bangalore was engaged yesterday in hearing an application under section 162 of the Indian Companies Act, filed by Mr. E. Mervyn Smith of Bangalore for winding up of the Bangalore Daily Post Ltd. The application was filed in January 1915, but various adjournment were made before hearing, especially it is stated to enable the parties to come to a settlement. The applicant states that he owns forty fully paid-up shares to the value of Rs. 1000 in Daily Post Ltd., and that since the commencement of its business after its incorporation in October 1909, the company had not paid any dividends. Among other allegations in the application were that the assets of the company were insufficient to pay its debts in full and that the balance sheets not properly scrutinised audited as contemplated by the Indian Companies Act and that no general meeting of the shareholders was held since 1911 and that no proper books and accounts of the company were maintained. All these and other allegations were denied by the Daily Post Ltd., who stated that balance sheets, after audit, were scrutinised and sent to the Registrar of Joint-Stock Companies, that general meetings were held, last of them being on the February 1915 and that it was not true that the assets of the company were insufficient to pay debts in full and that proper books of account were maintained.

At yesterday's hearing Mr. T. Wiseman Mitchell Honorary Secretary of the Daily Post Co. Ltd., since the 15th August 1915 and a director and shareholders of the company for about five years, were examined by Mr. Suryanarayana Rao, Advocate, who appeared for the petitioner. Mr. Mitchell produced account books and balance sheets and minute books of the company. He also answered to questions regarding the state of affairs of the company before he became secretary and when the business of the company was leased to Miss A. Dawson. His examination was not concluded when the court rose for the day.

Mr. H. Lubeck, Barrister-at-Law, appeared for the director of the "Daily Post" Co., and for Bangalore Bank Ltd.

Bangalore News.

BANGALORE, November 23.

At the suggestion of the Hon'ble Mr. Cobb, the British Resident in Mysore, collections in churches of all denominations in Bangalore on the 4th of August last were devoted to aid the British prisoners of war in Germany and the first instalment of £352-11-10 was sent to Berne. Major St. T. George Tucker, first Assistant Resident has received a letter acknowledging this amount from the vice President and Director of Bureau De Secours Aux Prisonniers De Guerre, British Legation, Berne. Latter, in course of his letter, thanks the British Resident and residents of Bangalore and states:—"We will use the money for emergency cases, that is, for prisoners who have recently been captured and whose names we hear of long before their friends or the Regimental Committees in England receive their names. We are thus able to fill in the interim and come to their rescue at once. Some of your subscription also we must use for our running expenses such as rents, salaries, transport of flour, etc., all of which are very heavy and are not included in 15 charged for bread or in the price of parcels. We are, therefore, dependant on donations from public for being able to continue our work and yet keep actual prices of parcels sent at lowest figures. We now send bread to 28,000 men per week and are satisfied from all proofs we have at hand and from testimony of British exchanged prisoners now interned in Switzerland, that bread arrives regularly and in good condition and has proved a thing the men are most in need of and look forward to getting". The second instalment of £38 14-2 which was sent by the Resident on the 4th October for which acknowledgement is awaited.

BRIEF TELEGRAMS.

Postal express train conveying inward foreign mails leaves Bombay to-day at 13.40 hours.

Lord Montagu de Beaulieu and Sir Krishna Gupta who arrived by the mail steamer to-day are guests of Lord and Lady Willingdon at the Government House.

Total approximate gross earnings of the state and Guaranteed Railways from the 1st April to the 11th November 1915 are more by Rs. 3,55,68,089 than the figures for the corresponding period of 1915 16. Sir Robert Gillan, President, Railway Board, leaves Simla for Delhi to-morrow the 24th instant.

Mr. R. W. D. Willoughby, I. C. S. Officiating Registrar, Co-operative Societies, Joint Stock companies, Life Assurance companies and Provident Insurance Societies has been appointed by the Governor-General-in-Council to act as the Custodian of the Enemy Property for the United Provinces.

The P. and O. steamer "Mooltan" with English mails of the 2nd inst int, and 300 passengers arrived in Bombay this morning. Among the passengers were Sir Krishna Gupta, Sir David and Lady Yule and Lady Wheeler.

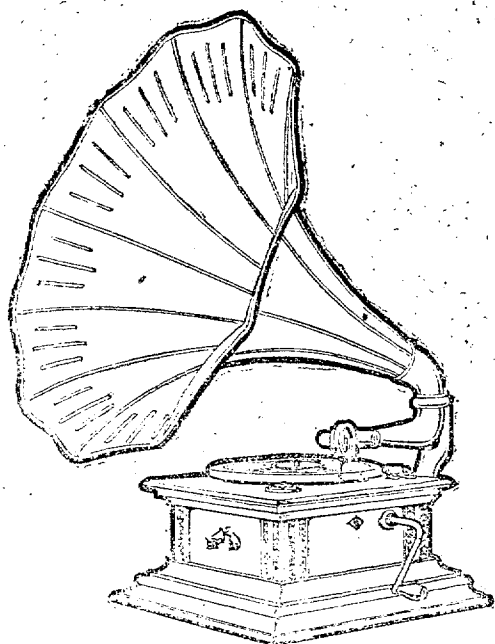
Postal express trains leave between 1 and 2 P. M. this afternoon.

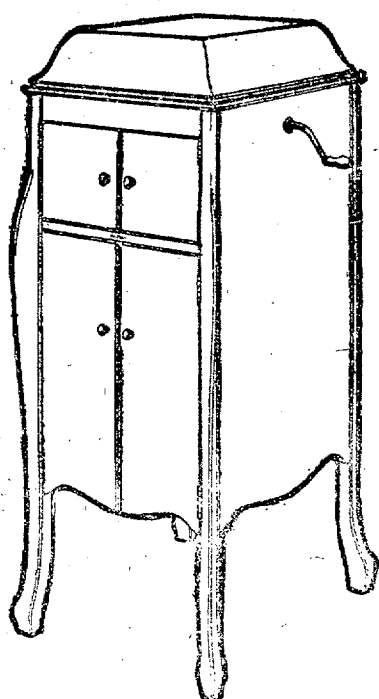
235 అశ్వదత్తుడాలయము, మద్రాసు.

His Master's Voice

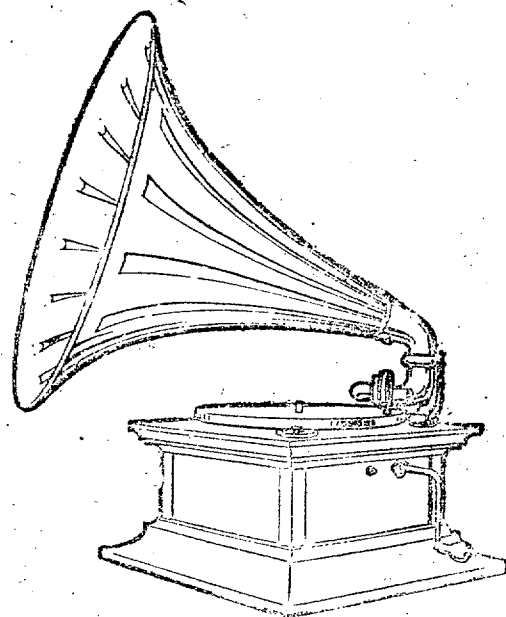
NEW IMPROVED 1916 MODELS.

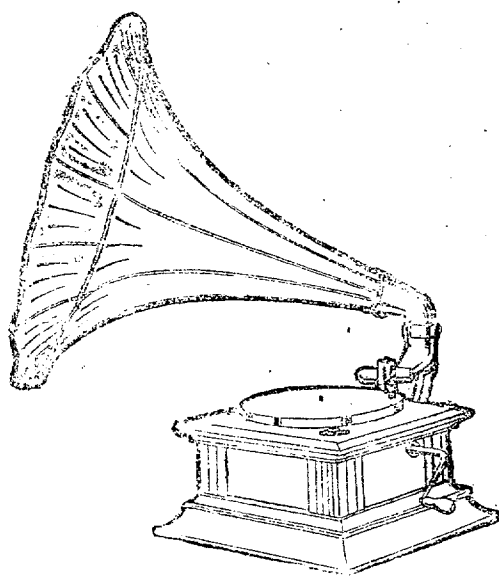
MODEL F.E.O. Rs. 165.

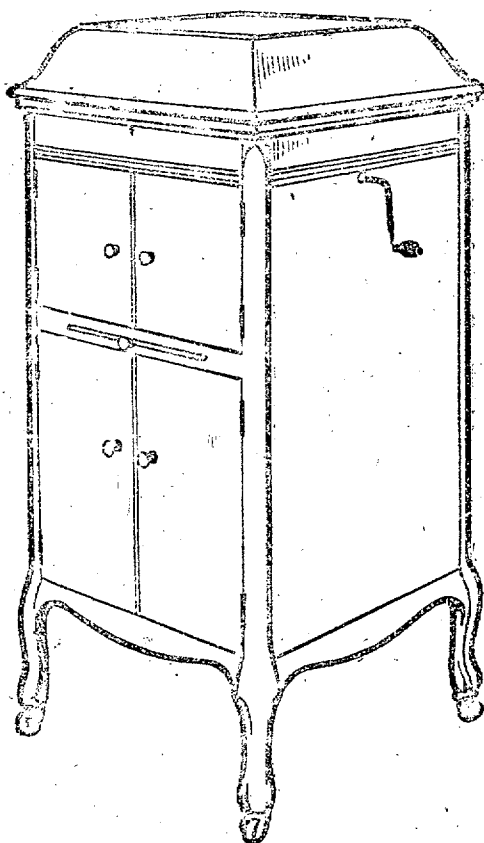
MODEL M.B.M. Rs. 400.

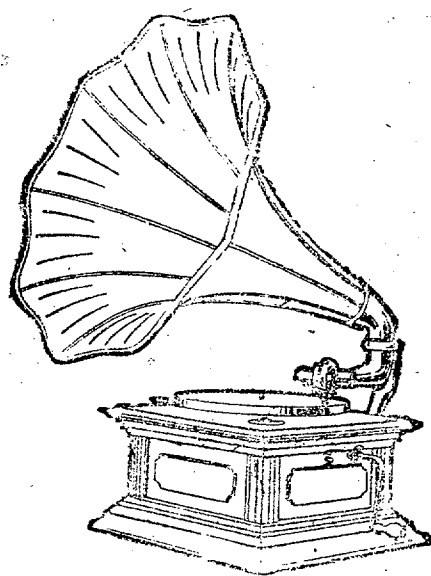
MODEL F.F.M. Rs. 255.

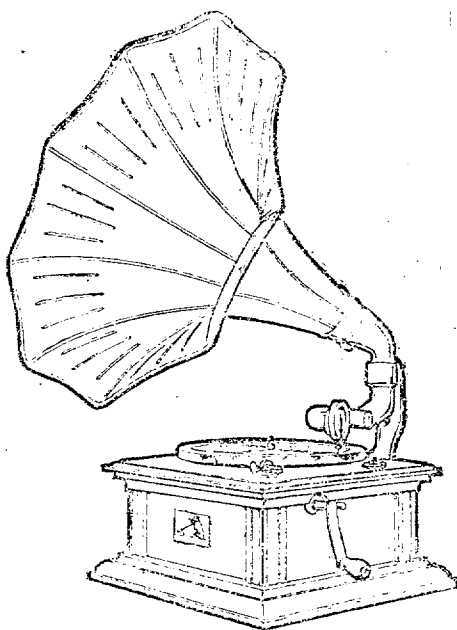
MODEL F.E.M. Rs. 165.

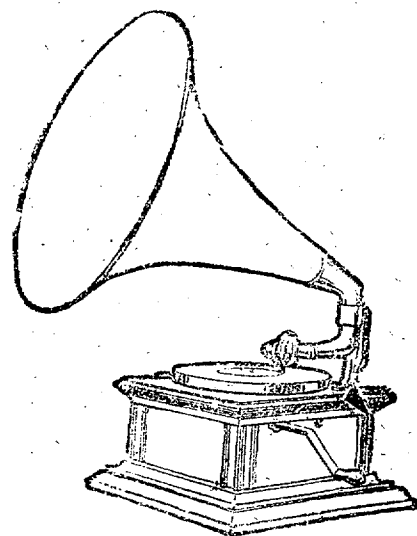
MODEL M.C.M. Rs. 500.

MODEL F.D.O. Rs. 125.

MODEL F.C.M. Rs. 135.

MODEL F.C.O. Rs. 135.

Write for our latest
lists of all Indian
Records.

Sole Agents: SPENCER & CO. LIMITED, MADRAS.

AUTHORISED SUB AGENTS.

T. Raju & Co., Shyali; A. Rungasawmy Mooppanar, Kumbakonam; N. R. Naidu & Co., Mannargudi; S. P. Kalimuthu Pillai & Sons, Negapatam; S. S. Char & Co., Trichinopoly; V. Muthusamy Chetty & Co., Pudukottah; H. O. L. Marikar, Munnar; The Murugavilas Cycle Co., Madura; A. P. P. Chettyar, Tuticorin; S. Narayan & Sons, Tinnevely; Mahomed Mustafa, Nagercoil; S. P. Mel & Co., Trivandrum; S. Ramalingam Pillai, Quilon; The Trading Co., Alleppey; Joseph Brothers, Kottayam; S. N. Sundaram Iyer & Sons, Cochin; K. V. K. Rowther & Co., Palghat; Heerji M. & Sons, Cannanore; U. B. Dutt & Co., Calicut; Abdul Rahiman Saheb & Sons, Coimbatore; M. B. Fakier Mahomed & Co., Coonoor; Mr. Dinshaw H. Hazary, Ootacamund; Mr. B. V. Namgiri, Salem; B. Sooriah & V. Balasundara Mudaliar, Vellore; A. Krishnaiah & A. J. Ratna Mudali & Co., Chittoor; The George Cycle Co., Bellary; Mr. Merwanjee Maneckjee, Guntakal; Rama & Co., Kurnool; Mr. A. Narayanasamy Naidu Garu, Masulipatam; Mr. Merwanjee Maneckjee, Rajahmundry; K. V. Brāmha & Sons, Rajahmundry; Sangit & Co., Cocanada; Nalam Ramalingaiah Garu, Cocanada; M. Venkataramaiah & Sons, Vizagapatam; H. G. Linganna & Sons, Mysore; A. V. & Sons, Karaikudi.